

MADENCİLİK *Bülteni*

SAYI : 6 TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI YAYINI 1990

3213 Sayılı Maden Kanunu ve Değişiklik Tasarısı Tümden Kaldırılmalı, Tutarlı Bir Madencilik Politikası Olan "Yeni bir Maden Kanunu" Hazırlanmalıdır.

Odamız kurulduğundan bu yana en önemli uğraşlarından birisi de ülkemiz madencilik sektörünü yönlendirmesi gereken maden mevzuatları olmuştur. Oda arşivlerini incelediğimizde, bu konuda dosyalar dolusu yazı ve yayın bulmak mümkündür. Yine Oda çalışma programları incelendiğinde, her çalışma programında maden mevzuatına ilişkin uğraşlar belirgin biçimde göze çarpmaktadır. Maden Mühendisleri Odası bugüne dek, özellikle de son 20 yıl içerisinde, ülkenin doğal kaynaklarının tükenebilir kaynaklar oluşu ve ülke yararı ile ülke halkı çıkarları doğrultusunda kullanılması temel ilkesinden hareketle, tüm yasa ve uygulamaları bu ilke çerçevesinde değerlendirmiş ve değerlendirmektedir. Ve bu temel ilkeyi "Doğal Kaynakların Gerçek Sahibi Halktır" sloganında somutlaştırmıştır.

Tüm değerlendirmeler yapılırken de ülkenin içinde bulunduğu

somut durumdan sektör sorunlarının ayrı düşünülmemeyeceğini gözönünde bulunduran Odamız, bu dönemlerin genel karakterlerinin sektörümüze yansımalarını da sergilemeye çalışmıştır. Bu bakış açısı ile son on yıla bakıldığında, bu dönem çalışanların örgütlerinin, sendikalarının ve meslek örgütlerinin seslerinin kısıldığı, var olan kısıtlı hakların ortadan kaldırılarak kitlelerin depolitizasyona itildiği, özetle çalışanların köleleştirilmesi doğrultusunda çalışma ve uygulamaların yapıldığı bir dönem olmuştur.

Ekonomik açıdan bakıldığında ise bu dönem krizlerin yaşandığı, etlasyonun üç rakamlı sayılara ulaştığı, serbest piyasa ekonomisi uyguluyorum diye yatırımların giderek durma noktasına geldiği bir dönem olmuştur.

Devam eden bu süreç içerisinde madencilüğümüz de payına düşeni almış ve sektör her geçen gün geriye götürülmüştür. Özellikle de 12 Eylül >nrası ikti-

darlarca madencilüğümüze hiç önem verilmemiştir. Sektör yatırımları % 9 lardan % 3 lere kadar, GSMH içinde madencilüğümüzün payı ise % 1,5 ların altına düşürülmüştür.

. Yine bu dönemde ülke halkı adına devletin hüküm ve tasarrufu altında olan ülkemiz doğal kaynaklarının çok uluslu tekelleşmeye peşkeş çekilmesi için özelleştirme politikaları gündeme getirilmiş ve her türlü yasal düzenlemelere gidilmeye çalışılmıştır. Bununlada kalınmamış çıkarılan ve çıkarılmak istenen kanun, tüzük ve yönetmeliklerle çalışanlar arasında, meslek disiplinleri arasında yapay çelişkiler bilime ve tekniğe aykırı bir biçimde gündeme getirilerek insanların sistemle değil, birbirleriyle uğraşan kişiler haline getirilmesi uğraşısı verilmiştir. Bunda da zaman zaman başarılı olunmuştur.

1985 yılında çıkarılan 3213 sayılı Maden Kanunu da yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız böyle bir dönemin ürünüdür

MADENCİLİK BÜLTENİ 2

Bu yasa ile yapılmak istenen ise dönem içinde yapılanlardan farklı olmayacaktır. Bu düzenleme ile halkımızın öz malı olan madenlerimizin çokuluslu tekellere peşkeş çekilmesi pekiştirilmeye çalışılmıştır. Serbest piyasa ekonomisine uyum sağlamak mantığını da içeren ve her türlü denetimden yoksun olarak yürütülmeye çalışan 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun ülkemiz gerçeklerine, bilim ve teknolojiye uyum sağlamadığı yaşamın canlı pratiğinde kanıtlanınca, öncelikle kanun ve yönetmeliğe uygun olmayan iç yönergeler ve olurlarla kanun yürütülmeye çalışılmıştır.

Sonrasında da yapılan işin felsefeye uymadığı anlaşılınca, yaptıkları işi felsefeye uydurmak amacıyla hazırladıkları Maden Kanunu değişiklik tasarısı gündeme gelmiştir. Bu gelişim içerisinde Yönetim Kurullarımız gerek 3213 sayılı Maden Kanunu'nu ve gerekse de getirilmek istenen değişiklikleri değerlendirmiştir. Bu değerlendirmeler sonucunda da getirilmek istenenlerin, ülke yararı, insanı ve gerçeklerine, bilime ve teknolojiye, sektör sorunlarına, kısaca madenciliğimizin içinde bulunduğu duruma çözüm olmaktan uzak olduğuna ve içinde yaşadığımız dönemin politikaları doğrultusunda maden mühendislerinin kimi haklarını gasp ederek çalışanları ve meslek gruplarını karşı karşıya getiren bir tasarı olduğuna değinen Yönetim Kurulumuz kanuna ve değişiklik tasarısına karşı çıkmış, yapılanları ve yapılması gerekenleri ana hatlarıyla özetleyerek sergilemiş, kanunu ve getirilmek istenen değişiklik tasarısını esastan reddetmiştir. Sektörde kanunla iç içe çalışan üyelerimizin görüşleride alınarak oluşturulan ve bültenimizin iç sayfalarında yer alan Odamız görüşü ETKB'na sözlü ve yazılı olarak sunulmuştur.

Bu çalışmanın yanı sıra, sektörün diğer kesimleri de bu kanuna karşı harekete geçirilmeye çalışılmış ve konu panel ve söyleşilerle sektörde tartışmaya açılmış, tasarısı ve uygulamalar ile bu mevzuatın uygulayıcısı durumundaki Maden Dairesi ve ETKB'nın acı durumu sergilenmeye çalışılmıştır.

Yukarıda sıralamaya çalıştığımız biçimde bir mücadele yöntemi sürdürülürken bir başka olumsuzlukla karşı karşıya gelinmiştir.

3213 sayılı Maden Kanunu ve değişiklik tasarısı üzerine görüşlerimizin basında yer alması üzerine Jeoloji Mühendisleri Odası 1988 - 1990 dönemi Yönetim Kurulu sanki bu kanun ve tadilat taslağına ilişkin vermiş olduğumuz görüşlere kendileri taraf imiş gibi bir tutum içine girerek madenciliğimizin bugünkü düzeyde seyretmesinde en büyük pay sahibiymişiz, olumsuzlukları bir ölçüde giderilebilecek değişikliklere karşı çıkarak, geçmiş de aratacak öneriler getiriyormuşuz vb. gibi suçlamalarla Odamız görüşlerine karşı olduklarını basın yoluyla kamuoyuna duyurmuşlardır.

Bizlerin bu konudaki hedefi, görüş sorulmasına karşın görüş vermeyerek tasarısı olumlu bulan JMO Yönetim Kurulu ve Jeoloji mesleği hiç olmamıştır. Bizim sergilediğimiz ülkemiz üzerinde oynanmak istenen bir oyunun sektörümüzü ilgilendiren bölümüdür.

Verdiğimiz görüşte muhatabımız, hükümet adına ETKB olmasına karşın, JMO Yönetim Kurulu'nun bugüne değin ülkemiz doğal kaynaklarının talan edilmeden aranmasını, işletilmesini denetimini, teknik elemanların ve çalışanların birlikteliğini savunan odamızı suçlayarak, Odalar arası kavga izlenimini yaratan, bu izlenimi üye tabanına ve kamuoyuna yansıtan basın açıklamasının de-

ğerlendirilmesi için konu TMMOB Yönetim Kurulu'na götürülmüştür.

Gelinen aşamada bu suçlamayı yapan insanlara şu hatırlatmayı yapmak istiyoruz. Maden Mühendisleri Odası bugüne değin hiçbir dönemde ülkenin madencilik politikasını belirlememiştir. Ve özellikle de son 20 senedir sektörde yapılan yanlış uygulamalara ve maden yasalarına karşı çıkarak, ülke yararı gözetmeyen bilimsellikten uzak hiçbir tasarıya (3213 ve tadilat tasarısında olduğu gibi) destek vermemiştir. Ve özellikle de son 20 senedir sektörde yapılan yanlış uygulamalara ve maden yasalarına karşı çıkarak, ülke yararı gözetmeyen bilimsellikten uzak hiçbir tasarıya (3213 ve tadilat tasarısında olduğu gibi) destek vermemiştir. Ve özellikle de son 20 senedir sektörde yapılan yanlış uygulamalara ve maden yasalarına karşı çıkarak, ülke yararı gözetmeyen bilimsellikten uzak hiçbir tasarıya (3213 ve tadilat tasarısında olduğu gibi) destek vermemiştir. Bunun somut göstergelerini son 20 yılda yayımlanmış olan Odamız dergi ve bültenleri ile TMMOB'nin Birlik Haberleri'nde görmek mümkündür. Maden Mühendisleri Odası bundan böyle de ülke yararına bir politikası olmayan, bilimsellikten uzak meslek gruplarını karşı karşıya getiren her türlü tasarı ve kanuna karşı olacak, teşhir edecek ve bunun mücadelesini verecektir.

Çünkü, başta Odamız ve tüm sektörün karşı olduğu 3213 sayılı Maden Kanunu ve değişiklik tasarısının, tamamen ortadan kaldırılması ve ülkemiz madenciliğinin, ülkemiz ve insanlarımız yararına, ülke gerçeklerine uygun, güvenilirliği ve tutarlı bir madencilik politikası olan, iyi işleyen bir Maden Kanununa ve bu kanunu sağlıklı bir şekilde yürütecek, denetim ve yol göstericilik yapacak ülke düzeyinde örgütlenmiş bir teşkilata gereksinim vardır. Zaman yitirilmeden bunun gerçekleştirilmesi gereklidir. Madenciliğimizin her alanında, bulunduğu her platformda diğer sorunlarımızın yanı sıra bunda mücadelesini verelim.

YÖNETİM KURULU

3213 SAYILI MADEN KANUNU DEĞİŞİKLİK TASARISI ÜZERİNE ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞINA İLETİLEN ODAMIZ GÖRÜŞÜ

Bakanlığınızca hazırlanan ve ilgi yazınızın eki olarak verilen ve 15 gün içerisinde görüşümüz sorulan, görüş bildirilmemesi durumunda da kabul edilmiş sayılacağı belirtilen 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun değişikliğine ilişkin "3213 Sayılı Maden Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Geçici Sekiz Madde Eklenmesine Dair Kanun" Tasarısı ve gerekçeleri incelenmiş ve aşağıda belirttiğimiz görüş ve sonuçların bildirilmesine Yönetim Kurulumuzca karar verilmiştir.

Değişiklik tasarısı hazırlanırken yine 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun hazırlanışı sırasında izlenen yöntem geçerli kılınmıştır. Şöyle ki, Madencilik Sektörünü biçimlendirecek ve yön verecek bir mevzuat olması gereken Kanun, sektörün sorunlarından, uygulayıcılarından, bu işin uzmanlarından, uygulama ve içtihatlardan kopuk bir şekilde hazırlanmıştır. Bunun sonucunda da 52 maddelik bir mevzuatın 39 maddesiyle hazırlayan kişi ya da kişilerin keyiflerine göre oynandığı, madenciliğin en temel bilgilerinin bile karıştırıldığı, 3213 Sayılı Kanunda olduğu gibi yine çelişkilerle dolu, tartışmaya ve yoruma açık, yüzeysel bir çalışma ile ortaya çıkmış bir

tasarıdır. Yine bu tadilat tasarısına bakıldığında birbirine zıt birçok yönerge ve kararlar yürütülmeye çalışılan 3213 Sayılı Kanun ve tadilat tasarısının gerekçelerinde yer alan, "Maden Dairesi'nin yeterli bir teşkilat yapısına kavuşmamış olması; Kanun amacına ve ruhuna tam olarak uymayan maddelerin ve bunların beraberinde getirdiği tıkanma ve anlaşmazlıkların giderilmesi; işlemlere sürat kazandırılması; uygulamada tereddüte sebebiyet veren hükümlerin değiştirilmesi; Kanundaki eksikliklerin giderilmesi; çağımızın" teknik imkanlarına paralel olarak madencilik faaliyetlerinde teknik hizmetlere ağırlık ve önem verilmesi; Kanundaki boşlukların giderilmesi; ülke kaynaklarının iyi bir şekilde zamanında değerlendirilmesi; maden işletmeciliğinin ekonomik katkılarının yanında diğer tabiat zenginliklerinin korunmasının sağlanması ve çevrenin harap olmasının önlenmesi; düzenleyici ve anlaşılır hükümlerin getirilmesi; bürokratik işlemlerin azaltılması; intibak hükümlerinin tatbikatından sonra görülen aksama ve noksanlıkların giderilmesi; bizce iptal edilmesi gereken Taşocakları Nizamnamesi ve buna tabi madenler yönünden bir açıklık ve yenilik getirilmesi; denetim ve sektörü yönlendirme olayına hiç değinilmemiş olması" vb. gibi sorunlarla tadilat tasarısının maddeleri arasında fazla bir ilişki görülmemektedir.

Yürümeyen ve hazırlanışından hemen sonra "Kadük" olan 3213 Sayılı Kanunun "eksikliklerinin giderilmesi ve uygulamaya açıklık getirilmesi için hazırlandığı" söylenen bu tasarıda; yukarıda da sıralamaya çalıştığımız gibi madencilik sektörünün sorunlarını çözmek, madencilik sektörünü yönlendirmek, kontrol ve denetim yaparak yol göstermek yerine, Kanundaki açıklar cezai, polisiye önlemlerle kapatılmaya çalışılmaktadır. Bu yapılırken de madenciliğin her adımına ceza getirilerek fona para aktarmanın hesapları içinde güvensiz bir ortam yaratılmakta ve tasarı özendirme yerine caydırıcı bir işlevi üstlenmektedir. Bu anlayış ise madenciliğe ve madencilere olumsuz, kapkaççı bir gözle bakan bir anlayışın ürünü olarak yorumlanabilir ki, zaten cılız bir sektör olan ve binbir zorlukla madencilik yapmaya çalışan bu sektörün insanları böyie bir anlayışa layık değildir. Bizler böyle bir anlayışı reddederiz.

Bu tadilat tasarısının Maden Mühendislerine yönelik ve önemli yanı ise kimi hakların

gasp edilmesidir.

Görüş istenen tadilat tasarısıyla bundan önceki maden mevzuatları, Maden Mühendislerinin hakları ve mesleğimizin işlevleri açısından karşılaştırıldığında, 6309 Sayılı Kanundan 3213 Sayılı Maden Kanunu'na geçilirken Maden Mühendislerinin kimi hakları ellerinden alınmış, 3213 Sayılı Kanunun yapılmak istenen bu 2. tadilatıyla da Maden Mühendislerinin birçok hakkı HIÇBİR GEREKÇE GÖSTERİLMEYEN Kanun metninden çıkarılmış ve anlamlı bir boşluk yaratılarak bu haklar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Örneğin; 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun 17. Maddesinin 2. paragrafında yer alan "... maden mühendisi tarafından hazırlanan arama faaliyet raporları...", "... maden mühendisi tarafından hazırlanan ön işletme projesi...", 21. maddede yer alan "... arama ve ön işletme süresi boyunca... cevher istihracı bir maden mühendisinin nezaretinde yapılır" ibareleri hazırlanmış olan taslakta çıkarılmıştır. Yine maden mühendisleri tarafından yapılması zorunlu olan ön işletme ve işletme projelerinin kimin tarafından hazırlanacağı, arama devresindeki üretimin kimin tarafından yapılacağı hususunda taslakta bir ibare yer almamakta, bu hususta yönetmeliğe atıfda da bulunulmamaktadır. Yine 6309 ve 3213 Sayılı Kanunlarda yer alan fenni nezaret ve fenni nezaretçi kavramı yeni taslakta bir karmaşa haline dönüştürülerek bir teknik sorumluluk kavramı getirilmiştir. Kimdir bu teknik sorumlu ve ne iş yapacaktır? Tasarı ve gerekçelerinde bu konuda da hiçbir açıklık yoktur.

Yine tasarıda altın madenine özgü olarak, bu işin uzmanları dururken, madencilikle definiciliği eşdeğer gören bir anlayışla bir hükümet komiseri tadilat tasarısına konulmuştur. Altın ülkemiz için bu kadar önemli ve stratejik bir maden olduğuna göre neden devletçe işletilecek madenler kapsamına alınmamaktadır? Bu tasarıda maden mühendislerinin yer alması gereken pek çok maddeyi daha örneklemek mümkündür.

Söz konusu tasarıda özetle, madenlerin aranmasından-işletilmesine, son ürünün eldesinden-pazarlanmasına ve sahaların terk edilmesine kadar Maden Mühendislerinin sorum-

luluğu ve yönlendirmesi ile yapılması gerekli olan çalışmalar tadilat tasarısını hazırlayanlara ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Bunu yaparken de bilime ters düşülmekte disiplinler arası görev bölümünün sınırları keyfi olarak bu tasarıda yeniden belirlenmek istenmektedir.

Arama aşamasında Maden Mühendisinin adının tamamen silinmesi ve yalnızca jeoloji mühendisinin adının bırakılması, eğer bir meslek dalını şoven duygular sonucu kayırmak amacıyla yapılmadıysa, bilgisizlikten kaynaklanmaktadır. Anlaşıldığı kadarıyla taslağın hazırlanmasında ağırlıklı olarak bu meslek dalından "Uzmanlar görev almışlardır. Bunların ufukları da en fazla kendi uzmanlık alanına giren konular kadardır. Bu ufkun Ötesindeki dünyadan haberlerinin olması, bu konuda kusursuz yasa taslağı hazırlanması beklenemez. O nedenle olayın anlaşılır yanı vardır. Kaldı ki arama işi tek bir meslek grubunun değil maden mühendislerinin yönlendirmesi ile harita, jeofizik ve jeoloji mühendislerinin ağırlıklı çalıştıkları madenciliğin ilk aşamasıdır.

Çünkü, arama faaliyetlerinin amacı yalnızca, mineralleşmenin rengi, dokusu, yaşı, parajenezi oluşum biçimi gibi bilgiler ortaya çıkarmak değil, yeraltındaki bir oluşumun ekonomik olarak ortaya çıkarılabilip, çıkarılmayacağı sorusunun yanıtını araştırmaktadır. Bu ise sürekli değişebilen teknik, teknolojik ve ekonomik koşulların ve çeşitli meslek dallarından uzmanların katkılarıyla yapılacak araştırma ve hesaplamalar gerektirmektedir ki, bunların arasında işletme yöntemi, randımanlar, toplam yatırım tutarı, işletme giderleri vb. ilk akla gelenlerdir.

Bütün bunların sonucunda sözkonusu mineralin kârlı olarak kazanılması mümkün ise o bir cevherdir, o bir madendir, değil ise önemli olmayan herhangi bir oluşumdur. Bu nedenle tüm işlevlerde, tek başına jeoloji mühendisini yetkili kılmak yukarıdaki çağrışimleri getirmektedir.

Ön işletme ve işletme döneminde jeoloji mühendisinin yazılmasında da yukarı da sıralamaya çalıştığımız nedenlerden kaynaklanan bir zorlamanın olduğu izlenimini vermektedir. Çünkü bir maden işletmesinde ön işletme ve

işletme ruhsatı alınmış ise işletmeye yönelik çalışmalar, bir üretim faaliyeti var demektir küçüklüğüne, büyüklüğüne ya da gereksindiği işlemlere bağımlı olarak çeşitli disiplinlerden uzmanlara gereksinim duyulabilmektedir. Ancak Maden Mühendisi dışında bu meslek gruplarının hiç birisi de tüm madenler için istihdamı zorunlu disiplinler olarak görülmezler. Gerekir ise istihdam edilirler. Jeoloji mühendisinin de bir maden işletmesinde bunlardan farkı yoktur. Maden işletmesinde cevher yatağının devamına ilişkin bir çalışma varsa jeoloji mühendisinin istihdamının zorunluluğunu gerektiren nedenleri açıklamak zordur. Kaldı ki bu tür çalışmalar bir meslek grubunu istihdam etmeden uygulamada olduğu gibi, bu iş ile uğraşan kişi ya da örneğin MTA gibi çeşitli kurum ve kuruluşlara da yaptırılabilir. Özellikle yasal açıdan bu zorunluluğun getirilmesini anlamak mümkün değildir. Madencilik sektörünün temel direği olan maden mühendislerini bir yana bırakıp tüm mühendislik dallarını eğer şu faaliyet varsa diye tasarıya eklemek mi gereklidir? Böyle bir uygulama dünyanın hiçbir yerinde görülmeyecek bir uygulamadır. Bunun yanı sıra arama, ön işletme, işletme dönemlerinde saha fenni nezaretçisinin vereceği rapor dururken yapılabilecek her iş için aramadan pazarlamaya değin ayrı rapor istenmesi ve düzenlenmesinin bürokrasiden başka mantığını da anlamak zordur.

Maden mevzuatları ve Kanunları gerek hazırlanışlarında gerekse de işletilmelerinde meslek dallarını karşı karşıya getiren, çatıştıran bir platform olmaktan çıkarılmalıdır. Bu platformlar bilimsel platformlardır ve çeşitli meslek gruplarının birlikteliklerini sağlayacak işlev görmelidir. Ama ne yazık ki bu tasarıda bunu görmek mümkün değildir.

Hazırlanan tadilat tasarısı yukarıda özetle sıralamaya çalıştığımız nedenlerle de bir meslek grubunu ön plana çıkararak Maden Mühendislerinin yasal ve kazanılmış, haklarını ortadan kaldırmaya yönelik büyük yanlışlıklar içeren bir tasarıdır. Bu tür yanlışlıklar içeren ve hiçbir soruna çözüm olmayacak bu tasarımı üyelerimize ve ülkemiz madenciliğine karşı olan sorumluluğumuz gereği kabullenmemiz mümkün değildir.

Tükenebilir kaynaklar olan madenlerimizin, ülkemiz ve ülkemiz insanlarının yararına,

ülkemiz gerçeklerine uygun tutarlı bir madencilik politikası, bu politikayı güden, güvenilirliği sağlayan, iyi işleyen bir maden mevzuatı ve bu mevzuatı sağlıklı bir şekilde yürütecek ve sektörü yönlendirecek organları da Kanunlarda yer almasına karşın ne yazık ki olmamıştır.

Belirli bir politikası olmayan, sektörde yer alan tüm kurum ve kuruluşların görüşleri alınmadan, uygulamadan, uygulayanlardan kopuk her türlü kanun ve tadilat tasarısı 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun canlı pratiğinde yaşandığı gibi kadük olmaya ve kağıt üzerinde kalmaya mahkumdur.

Yukarıda özetlemeye çalıştığımız nedenlerle 15 gün içerisinde görüş istenerek bir oldu bitti tadilat taslağı olarak sunulan ve 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun değişmesini amaçlayan ve ilk maddesinden son maddesine kadar çelişkiler ve yanlışlıklar taşıyan, cezai yönleri ağır basan, madencilik fonuna nasıl para toplamanın dışında hiçbir politikası olmayan, maden mühendislerinin hakların yok etmeye yönelik ve bu hakları gasp etmenin bir belgesi olan, meslek gruplarını karşı karşıya getiren, kabul edildiği takdirde geri ve cılız kalmış olan ülkemiz madencilik sektörünün daha da geriye gideceğinin, küçüleceğinin, güvensiz bir ortam yaratmanın bir belgesi olan, madenlerimizin ülke ekonomisi ve halkına katkısını hiçe sayan, madencilikle uğraşan, kurum, kuruluş ve kişileri üretim ve ülke ekonomisine katkı yerine formalitelerle uğraşan kurum, kuruluş ve kişiler haline getirecek tadilat tasarısını esastan reddediyoruz.

Doğru dürüst bir yasa ise ancak tutarlı bir madencilik politikası belirlenerek, sektördeki tüm kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak, bu kurumların konuyu özümsemiş çeşitli uzmanların bir araya gelmesi ve uzun vadeli çalışmasıyla ortaya çıkabilir. Tersisi durumda şimdi içinde yaşanan durum yinelenir, her değişiklik yeni sorunlar yaratır.

Bilgilerinizi arz ederiz.

TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ
ODASI

HABER-YORUM

Maden Kanunu Konulu Panel-Forum Düzenlendi

Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı tarafından 8 aralık 1989 günü İstanbul'da "Maden Kanunu" konulu bir panel - forum düzenlendi. Maçka'daki İTÜ Sosyal Kampüsü'nde Vakfı temsilen Maden Y. Mühendisi İsmet Kasapoğlu'nca yönetilen panel-forum gündemindeki tartışmalara; Başbakanlık DPT Müsteşarlığı adına Jeoloji Y.Mühendisi Dr. Füsün Koroğlu, Devlet Bakanlığı adına ÇİNKÜR Genel Müdürü Maden Y. Mühendisi Aydın Keskin, ETK Bakanlığı adına Müsteşar Muavini Jeoloji Y.Mühendisi Ertuğrul Baba, İTÜ Maden Fakültesi adına Öğretim Görevlisi Avukat Yavuz Fındıkgil, TMMOB Maden Mühendisleri Odası adına Yönetim Kurulu Üyesi Maden Y.Mühendisi Tayfun Özuslu ve Türkiye Madenciler Derneği adına da Maden Y. Mühendisi Namık Esmer panelist olarak katıldılar. Ayrıca, öğretim üyeleri, maden mühendisleri, madenciler ve konuklar da konuşmacı olarak söz aldılar. Tartışma gündemi 3213 sayılı yeni Maden Kanunu'nun uygulamaları ile 3213'ün tadilini hedefleyen tasarımlar üzerinde yoğunlaştı.

İlk sözü alan Dr. F. Koroğlu, 6309 sayılı eski Maden Kanunu'nun yol açtığı tıkanıkların giderilmesi için yürürlüğe konan 3213'ün genel gerekçesi ile bazı madde gerekçelerinin esaslarına değindi ve sözlerinin sonunda, ETK Bak. sözcüsüne, tıkanıkların giderilmesi gerekçesiyle yürürlüğe konan 3213'ün niçin tıkanıklık yarattığı ve uygulamada ne gibi aksamlar doğduğu anlamında sorular yöneltti.

İkinci sözü alan N. Esmer, 3213'ün hazırlama aşamalarında, zamanın Başbakanı T. Özal ile ma-

dencileri temsilen görüştüğünü ve kendisine ezcümle "... 6309'un madencilik sektörü önünde büyük bir engel teşkil etmesi nedeniyle artık yürürlükten kaldırılması gerektiği, bunun için de yeni bir kanun hazırlanması ihtiyacının hasıl olduğu..."nun sözlü olarak tebliğ edildiğini söyledi. Konuşmacı, "... 3213'ün gerek kapsamı ve gerekse yürürlük sonrası uygulamaları itibarıyla genel gerekçesiyle hiçbir alakası bulunmadığı..."nı ifade ederek, sözlerinin sonunda "... her türlü madencilik mevzuatı düzenlemelerinin, bundan böyle, madenciliği bilen kişilere bırakılması..."nın artık şart olduğu-nu vurguladı.

Üçüncü sözü alan A.Keskin, sektörümüze girişinden sonraki çabalarını özetleyen girişin ardından, madenciliğin yatırım ve işletme sermayesi yoksulluğunu, ihmal edilmişliğini, geridönüş sürelerinin uzunluğunu, uzun vadeli plan ve programlarla yönlendirilmesi gereken bir sektöre kısa vadeli siyasi tercihlerle yaklaşıldığını, madenciliğin ücra bölgelerdeki yalnızlığını ve kendi haline terk edilmesini vurguladıktan sonra, bunları ÇİNKÜR'un 3.000 m yükseklikte 60 cm'lik filonların peşine düşmesiyle örnekledi ve kanun uygulamalarındaki çeşitli aksaklıklara değindi.

Dördüncü sözü alan Y. Fındıkgil, otuz yıldan bu yana üniversitede İş Hukuku ve "Maden Kanunu değil, Maden Hukuku" okuttuğunu açıkladı ve konunun ~ tüm hukuk düzenlemelerinin İradeyi Şahane'ye tabi olduğu fermanlar döneminden, 3213'ün tadilat hazırlıklarının gündeme geldiği döneme kadar geçirdiği - kısa tarihi gelişimini inceledikten

sonra, tadilat taslağı üzerinde-gözlediği olumsuzlukları maddeleri irdeleyerek ortaya koydu...

Beşinci sözü alan T. Özuslu, konunun Başbakanlık ve Bakanlık sözcüleri önünde tartışmaya açılmasını sağlayan panel-forum organizasyonunu gerçekleştiren Vakıf yöneticilerini Odamız adına kutladıktan sonra, gündemin maden kanunlarının esasına, özüne, lafzına ve politikasına ilişkin olarak odaklaştırmasını panel - forum üretkenliğini arttıracak bir yöntem olarak önerdi. Ne de olsa panel-forum, zaman ve mekan itibarıyla alternatif tadilat tasarımları hazırlanmasına uygun değildi; dolayısıyla, madde bazında teknik ayrıntılara girilmesinin pek yararı olmayacaktı. Yöntem önerisinden sonra konunun esaslarına değinen Oda temsilcimiz şimdiye kadar defalarca yazıp söylediğimiz teşhisleri yeniden vurgulayarak, sektörümüzün genel görünümünü çerçeveledi. Hepimizin bildiği yükler acısı durumun vardığı son noktada, genel yatırımlar içindeki sektörel yatırım payının son yıllara kadar % 9 civarında olduğunu, oysa ki bu payın 1990 Programı'nda nihayet % 3'e indiğini rakamlandırarak, madencilik yatırımlarının durma noktasına getirildiğini ve sektörümüzün "dibe doğru" batmakta olduğunu sergiledi.

Odamız, sektörün giderek sıfıra doğru küçülen genel görünümünü çizdikten sonra, bunca cılız ve sahıpsiz bir sektörde uğraş veren birkaç istisna dışındaki "küçük madenciler" ile yürütme arasındaki hak ve vecibeleri tanzim eden 3213'ün, tıkanıklığı giderme gerekçesiyle yürürlüğe konmasına rağmen, ölü doğduğunu ve bizzatı kendisinin tıkanıklık yarattığını vurguladı; oldukça iddialı, gösterişli ve kendi mantığı açısından haklı bir genel gerekçe ile yürürlüğe giren 3213'ün hazırlanışı esnasında doğan bütün tepkilere rağmen, "hele bir yürürlüğe girsin; uygulamada bir aksaklık çıkarsa, karamane çıkartır ve düzeltiriz. Zaten biz hızlı iş bitiren, kırtasiyeyi ortadan kaldıran ve tabuları

yıkan bir icraatın içindeyiz" anlamındaki "temel hukuk nosyonu" ile tepkileri hiç kaale almayan antidemokratik zihniyeti teşhir etti. Ayrıca, genel gerekçenin satır araları ile hükümlerin satırlarındaki "Parayı veren düdüğü çalar!" mesajı da küçük zuhurlar üzerinde küçük ölçekli madencilikle uğraşan "küçük madencilerin" dikKatlerine sunuldu. Toplam 52 maddelik bir kanunun 39 maddesiyle çalاکalem oynayarak bir tadilat taslağı hazırlanmasının ve -- dört yıldan beri yürürlükte olan bir kanunun geçici 8 maddesinin hala işletilmesine rağmen - taslağı 8 geçici madde daha eklenmesinin hukuk dilinde o kanunun artık "kadük" olduğu ve ölü doğduğu anlamına geldiğı açıklandı. Kanunu hazırlayanların 3213'ün "kadük" olduğunu zımnen ikrar etmesine rağmen, bunu tadilat bahaneleriyle kamufle etmeye çalıştığı, oysa ki yürütülen yasa hazırlıklarının 3213'ün tadili değil, "ilga"sı biçiminde geliştiğı ve nihayet kendi dönemlerinde yürürlüğe koydukları bir kanunu, şu veya bu kadrolarıyla, yine kendilerince "ilga" eden bir zihniyete defalarca kanun taslakları hazırlanmasının dayanılmaz hafifliğı ile abesliğini sergiledi.

Odamız, Maden Kanunu'nu hazırlayan zihniyeti eleştiriye açarken, hükümetin tutarlı bir madencilik politikası olmadığına değindi. Bunu da bir kabine reisinin "... Türkiye'nin ne Şili, Peru, vs. gibi Güney Amerika ülkelerinin zengin maden yataklarına ve ne de Arap ülkelerinin zengin petrol yataklarına sahip olmadığı... binaenaleyh, böyle konulara boşverilmesi ve süratle ihracatın artırılmasına bakılması..." doğrultusundaki TV beyanları ile aynı kabinenin bir diğer üyesinin beyanları üzerine günlük basında görülen "Topraklarımızın Altında Trilyonlar Yatıyor" manşetleri arasındaki garip çelişki ile örnekledi. Aslında Devlet'in dahi bir madencilik politikası bulunmadığına değinen Odamız, sektörümüzün devlet katındaki dağınık yönetimine de değindi ve devletin panelde üç ayrı sözcü tarafından temsil edilmesinin, anılan dağınıklığın en bariz göstergesi olduğunu vurguladı. DPT sözcüsü tarafından ETK Bak. sözcüsüne, merak veya hesap sor-

ma saikiyle, yöneltilen soruların da bir diğer dağınıklık göstergesi olduğunu sergiledi.

Son sözü alan E. Baba, önce N. Esmerin "... bırakın da bu işi bilenler yapsın" talebine karşı çıktığıktan sonra, Odamız'ın vurguladığı dağınıklığı da "... DPT'nin ETK Bak.'ndan hesap sorması gibi bir şey söz konusu değildir... DPT sözcüsünün 3213'ün hazırlanmasında değerli katkıları olmuştur" ifadeleriyle inkâr etti. (Öyle görünüyor ki 3213'ü hazırlayanların, 3213'ün artık "kadük" olduğunu zımnen ikrar edenlere, 3213'ün tikanıklığına dair yönelttiğı sorular merak saiki ile sorulmuştu.) Bu cevaptan sonra sözlerini sürdüren E.Baba, 3213'ün uygulamayla ortaya çıkan, köşeleri birkaç mm²'lik bir alan içindeki 15 noktadan oluşan arapsaçı örneğı poligon tedahüllerini örnek göstererek, Maden Dairesi'nin çok güç koşullar altında çalıştığını belirtti. Hazırlanan tadilat tasarısının 20 Bakanlık'ın onayını aldığı halde, bugüne kadar TBMM'ne havale edilmemesinin nedeni olarak; tartışmaların bitmesini ve tarafların görüşlerinin olgunlaşmasını beklediklerini bildiren E.Baba, eleştirilere açık olduklarını, 3213'ün ve tadilat taslaklarının aksayan yönlerini tartışmaktan kaçınmadıklarını, sektörümüzle görüş alışverişinin sürdürüleceğini, madencilere ters gelen herşeyi değiştirmeye hazır olduklarını, ancak, iki önemli konuda kesinlikle taviz vermeyeceklerini ilan etti. Bunlardan birincisi, mostra madenciliğinin ortadan kaldırılması ve jeoloji ile jeofizik konularının mevzuata iyiden iyiyeye yerleştirilmesi; ikincisi ise, AET'ye girmeyi hedeflediğimiz şu dönemde, çevre korumacılığını zorlayan hükümlerin de Maden Kanunu'na konulması idi. E. Baba, işletme faaliyetlerinin bitiminde, çevrenin yeniden düzenlenmesi planlarını ilişkiğinde içermeyen hiçbir işletme projesinin Maden Dairesi'nce kabul edilmeyeceğini bildirerek, konuşmasını noktaladı.

Panelin ilk turundan sonra tartışmalar çeşitli spesifik sorunlarla ilgili kanun ve taslak maddelerinin görüşüldüğü bir foruma dönüştü. Forumdaki görüşlere E. Baba cevap verdi ve Y.Fındıklı de uzmanlık alanıyla ilgili katkılarda bulundu.

Madencilerin spesifik şikayetle-

rinden hepimizin haberdar olması nedeniyle, burada sadece bizim için çok ilginç olan diğer forum konuşmalarına değineceğiz.

Madencilikle dolaylı olarak ilgilendiğini ve bir İSKİ mensubu olduğunu açıklayan İnşaat Mühendisi bir konuk konuşmacı, İstanbul Boğazi'nin iki yakasındaki bazı madencilik faaliyetlerinden kaynaklanan bitki ve toprak tahribatı sonucunda, kentin su ihtiyacını sağlayan iki baraj için hayati bir tehlikenin söz konusu olduğunu ve madenler olmaksızın da hayatlarını sürdürebilecek olan insan soyunun susuz yaşayamayacağına değindi. Ülkenin en büyük metropolünde, bazı madencilerden kaynaklanan hayati bir sorun bulunduğu hayret ve ilgi ile dinlendi; ama, hiçbir tepki de gösterilmedi.

Maden Mühendisi Memduh Özkoçak; rezervlerin değer itibarıyla % 90'ının devlet elinde bulunduğunu ve buna rağmen devletin olanca gücüyle geri kalan % 10'un üzerine yürüdüğünü belirterek başladığı sözlerini öfkeli bir üslupla sürdürdü. M. Özkoçak, Odamız'ın yöntem önerisine itibar ederek, 3213'ün genel gerekçesi ile uygulamaları arasındaki çelişkileri ortaya koyan, kanunun esasma ve lâfzına müteallik şiddetli eleştiriler getirdikten sonra, sektörün içinde bulunduğu durumu trajik örneklerle göz önüne sererek, maden kanununun hazırlayanların ne madencileri ve ne de madenciliğı tanıdıklarını ima eden konuşmasını madde bazında bazı ayrıntılara girip noktaladı.

Prof. Dr. Muzaffer Sanver, E. Baba'nın ilan ettiği mostra madenciliğine -kesinlikle taviz verilmeyeceğı doğrultusundaki temel politikanın, madencilğe ancak jeofiziğın ithal edilmesiyle hayata geçirilebileceğini ve bunun için gereken düzenlemelerin yeni mevzuatta mutlaka yer alması dileğinde bulunduğunu açıkladı.

Prof. Dr. Şinasi Eskikaya, panel forum gündemindeki görüş birliğini bir kara mizah örneğıyle süsleyerek, kabul edilecek olan yeni maden kanunlarının sondan bir önceki maddesine "Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer" hükmünün yerine, "Bu Kanun Maden Dairesi teşkilatlanmasını tamamladığı an-

dan itibaren yürürlüğe girer" hükmünün yazılmasını önerdi.

Forum tartışmaları kapandıktan sonra, panelist olarak ikinci turdaki ilk sözü alan Y. Fındıklı, maddeler bazında getirdiği bazı yeni eleştirilerin ardından, 3213'ün bütün tadilat taslaklarıyla birlikte bir tarafa atılmasını ve bir özel kanun olan Maden Kanunu'nun uzman teknik elemanların da katılacağı yeni bir komisyon tarafından tadil edilmesini önerdi.

Panelin şundan bir önceki sözünü alan T. Özslu, otuz yıldan beri üniversitede Maden Hukuku okutan Y. Fındıklı'nın değerli teşhislerini dikkate alarak, "3213'ün çok önemli bir işi başardığı kesinleşmiştir. Bu kanunun sayesinde üniversitesi, maden mühendisleri ve madencisi ile bütünleşen bir muhalefet bloğu oluşmuştur. Biz yıllardan beri çabalamamıza rağmen, böyle güçlü bir muhalefet bloğu oluşturamamıştık. 3213'ün hazırlanmasına ve dolayısıyla bu blok muhalefetin oluşmasına katkı koyanlara huzurunuzda ve Odamız adına teşekkür ediyorum" dedi.

Bunun ardından, 3213'ü hazırlayan zihniyetin değişmeksizin tadilat taslaklarını da etkilediğini belirten Oda temsilcimiz, örnek olarak, E. Baba tarafından kesinlikle taviz verilmeyeceği ilan edilen iki önemli konuyu ele alarak incelemeye başladı.

Bunlardan birincisi olan mostra madencilerinin üzerine yürünmesi konusunda, sektörümüzün aşağıdaki karakteristikleri irdelendi ve bazı soruların açık seçik cevaplanması gerektiği vurgulandı:

-- Türkiye'de mostra madenciliğiyle uğraşan birçok kişi ve kuruluş bulunmaktadır; (krom madenciliği örnek alınır, küçük bir madenci ile ETİBANK arasında dahi pek az farklılıklar bulunmaktadır; anılan farklılıkların ayrıntısına girmeye, mesleği bilenlere saygısızlık etmek endişesiyle gerek görmüyoruz). Hal böyleyken, sektörümüzdeki gerçek ve tüzel kişileri birer INCO, Noranda, BP, RTZ, vs. gibi gören zihniyet, 3213'ün hükümlerini açan Yönetmelik'in ekine, UNIDO ve DYB normlarından aynen kopye edilen (bazı yerleri de yanlış kopye edilen) işletme projelerinin ana ve

alt başlıklarını ilıstirmıstır. Oysa ki böyle projelerin hazırlanması için gereken teknik verilerin toplanması, ancak milyarlık risk fonlarının ihjeleri nasıl ve hangi kaynaklarla hazırlanacaklardı? Mostra madenciliği, elbette ki geri ve ilkel bir işletmecilik tarzıydı; ne var ki, bazı kalemelerde devlet bile dahil olmak üzere, sektörümüzün elinden gelen de buydu; bu yapıdaki bir sektörün üzerine hem kanun zoruyla yürünmesi, hem de sektörün lehine bir kanun vaz edildiği iddiası madencilere nasıl yutturulabilirdi? Bu politik kandırmaca daha ne kadar sürdürülecekti? Maden Kanununu hazırlayanların ya sektörden bihaber olduğu, ya da sektöre hasım olduğu başka türlü nasıl açıklanabilirdi? INCO, Noranda, BP, RTZ, vs. gibilerinin bizzatıhi bazıları ve emsalleri, 3213'ü ortaya koyan zihniyetçe ülkemize çağırılmışlar ve hiçbir mevzuatla zorlanmaksızın, jeolojisi ile jeofizik disiplinlerini kendiliklerinden istihdam etmemişler miydi? O zaman, bu istihdam zorunluğumuz bizimkilere niye kanun marifetiyle dayatılıyordu? Cevap gayet açık: madenciliği ya INCO, Noranda, BP, RTZ, vs. gibilerinin gücünde olanlar yapsın; ya da hiç kimse yapmasın. İşte kesinlikle taviz verilmeyen politika: sektörümüzü çokuluslu tekellerin insafına bırakma politikası.

Kesinlikle taviz verilmeyecek ikinci konu olan çevre korumacılığıyla ilgili olarak da aşağıdaki hususlara değinildi ve yine bazı soruların açık seçik cevaplanması gerektiği vurgulandı:

- İstanbul'u susuzlukla karşı karşıya getirecek kadar başı boş bırakılan madencilik faaliyetleri gayet ekstrem bir örnekti ve bunun takibatıyla madencilik mevzuatından çok zabit mevzuatının ilgileneceği gerekirdi. Ülkenin en büyük metropolünde hayati bir tehlike söz konusu ise, devlet bu işe niye el atıyordu? Olaydan son derece rahatsız olan bir önceki Devlet Başkanı'nın talimatları sonucunda, ne gibi yasal işlemler uygulanmış; kimler kovuşturulmaya uğramıştı? Birileri, devletin en yüce katına rağmen, halâ tahribatı sürdürüyorsa, sektörümüzün bütünü nasıl suçlanabilir? Ülkenin en yoğun nüfusunu etrafında barındıran iki güzide körfezi kimler lağım çukuru-

na çevirmişti? Madenciler mi? Bir lodos patladığında balık ölümlerine yol açan oksijen yetersizliğinin sorumluları kimlerdi? Madenciler mi? Kıyıların önüne bitmez tükenmez beton setlerini dikenler kimlerdi? Madenciler mi? Tabii ki hayır. İyide ama, niye çevre tahribatının faturası madencilere çıkartılıyordu? Yıllardır kirletilen çevreden sorumlu olan gerçek faillerden halâ hesap sorulmazken, ekonominin en cılız ve en sahipsiz sektörü niye suçlanıyordu? İstanbul'daki ekstrem örneğin dışında, madenciler hangi çevreyi rahatsız etmişlerdi? Açılacak bir baca ağız ve düzenlenecek ufak bir karo için birkaç ağaç kesmek zorunda kalan ve adı üstünde Orman Kanunu zoruyla tazmin ettiği ağaçları içeride direk olarak kullanması bile engellenen madenciler mi çevreyi tahrip ediyordu? Bir panelistin söz ettiği gibi, 3.000 m irtifada 60 cm'lik filonların peşine düşen madenciler, kendilerinden başka çevrede bulunan ayı, kurt, kartal, vs. mahlukatı mı rahatsız ediyorlardı? Şurası da muhakkak ki ne şist tardını Balkaya'dan aşağı tumba eden TTK'nu, ne İstanbul'u susuzluktan kurutma tehdidinde bulunanları, ne ülkenin iki güzide körfezini lağım çukuruna çevirenleri ve ne de çoluğu, çocuğu, yaşlısı ve genciyle çevresinin kirletilmesine karşı direnenlere "ideolojik saplantı" suçlamaları getiren Sayın F. Kurt'u hiçbir çevre mevzuatı engelleyemeyecekti. Kabak dönüp dolaşıp, yine "ufak madenciler kalabalığı"nın başına patlayacaktı. O zaman, çevre kirliliğinin faturası bizimkilere niye kanun marifetiyle çıkartılıyordu? Cevap gayet açık: madenciliği ya INCO, Noranda, BP, RTZ, vs. gibilerinin gücünde olanlar yapsın; ya da hiç kimse yapmasın, işte kesinlikle taviz verilmeyeceği ilan edilen yine aynı politika: sektörümüzü çokuluslu tekellere terk etme politikası.

Asli görevlerinin en önemlilerinden biri de meslektaşlarının ve mesleğin çıkarlarını kollamak olan Odamız'ın sözcüsü, konuşmasının

sonunda, kuruluş kanunumuzun verdiği yetkiye dayanarak (6235 (7303) sayılı kanun hükümlerinden: "... mesleğin genel menfaatlara uygun olarak gelişmesini sağlamak... meslek ve menfaatleriyle ilgili işlerde resmi makamlarla işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak..."), gayet somut, açık, masum ve haklı bir talepte bulundu:

Hayatında 1 kg madenin bile istihracını, işlenmesini, izabesini, rafinasyonunu ve sevkiyatını yönetmemiş veya projelendirmemiş kişilerin sektörümüzün subaşlarını tutmaları, tahsilleri esnasında özümlemeleri gereken bilgileri makam koltuğunda öğrenmeleri ve giderek, ehil olmadıkları halde, ülkenin maden-

cilik politikasıyla oynamaları engellenmelidir. Sektörümüzün kilit mevkillerine madenciliğin pratiği içinde deneyim kazanmış kişiler getirilmelidir.

Hiçbir üyemizin ve hiçbir madencinin karşı çıkamayacağı bu haklı talebimize, panel forumun son sözünü alan ETK. Bak. Müsteşar Mv. Jeoloji Y.Mühendisi E. Baba'dan şiddetli bir tepki geldi. Sorularımızı da cevaplamayan son konuşmacı, "... Odamız'ın meslek şovenizmi yaptığı eleştiride bulunmanın kolay olduğu... demagoji yapmanın da kolay olduğu, ama, bazan zorunlu hale geldiği... kendisinin "cemiyetçilik"e 25 yıl önce başladığı... TMMOB'nin KİT'ne genel müdür atama gibi bir yetkisi bulunmadığı... ekonominin makro çıkarlarının, bir meslek gru-

bunun mikro çıkarlarından önde geldiği... vs. gibi ve benzeri diğer ifadelerle talebimizi reddetti!?

Panel-forum tartışmaları sonucunda; 6309'un 3213'den çok daha fonksiyonel bir maden kanunu olduğu, Maden Dairesi'nin kanunun emrettiği şekilde ülke düzeyinde teşkilatlanması gerçekleşmeksizin ve ayrıca Taşocakları Nizamnamesi yürürlükten kaldırılarak, bütün yeraltı kaynakları tek bir kanun kapsamında toplanmaksızın maden kanununun iyi işlemeceği, ülkenin tadilata değil yeni bir kanuna gereksinimi olduğu hususlarında Bakanlık temsilcisinin dışında ağırlıklı olarak görüş birliğine varıldı.

MADENCİLİK BÜLTENİ

Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı Tarafından Düzenlenen Maden Kanunu Değişiklik Tasarısı ile İlgili Panel - Forum'da Ortaya Çıkan Görüşlerin Özeti (*)

; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca hazırlanan "3213 Sayılı Maden Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve geçici sekiz madde eklenmesine dair Kanun" tasarısı ile ilgili olarak. Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı tarafından 8 Aralık 2011'de İstanbul'da geniş katılımlı bir Panel-Forum yapılmıştır.

[Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı tarafından düzenlenen Panel-Forum'da yapılan görüşmeler şu şekilde özetlenmektedir. :

1.52 adetana maddeden oluşan 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun 38 adet maddesi değişmekte ve tasarıya ayrıca sekiz geçici madde eklenmektedir. Bu durumda normal, bir kanun değişikliğinden söz edilemez. O halde 3213 sayılı kanun .tümüyle: yeniden düzenlenmelidir.

2; Tasarının getirdiği felsefe; madenciliğe olan eğilimleri yok edecek ve zaten yetersiz olan yatırımları tamamen durduracaktır. Şöyle ki :

a) Değişiklik tasarısının her iki maddesinden bin "ruhsat iptal edilir " müeyyidesi ile son bulmaktadır.

b) Yine değişiklik tasarısının 19.ncu maddesi, işletme ruhsatlarının, arama ve ön işletme ruhsat sahibinden başkasına verilebileceği hükmünü getirmektedir.

Bu hükümler, zaten rizikosuz büyük olan sektöre ayrıca güvensizliği de eklemektedir.

3. Gerek, 3213'ün ve gerekse değişiklik tasarısının gerekçelerinde Madencilik sektörünün rizikosundan ve teşvik edilmesinden söz edilirken, diğer sektörlerin tabii olduğu normal vergi yasalarına ilave olarak sadece madencilik sektörüne % 17'ye varan ek bir vergi yükü getirmek büyük bir çelişkidir.

4. Yeni kanun tasarisinin veya: tadil tasarısının hazırlanmasında, madenciliğin uygulama alanında tecrübeli, uzmanlaşmış kişilerin-mutlakayeralmasigerekmektedir.

: 5. Ülkemizde madencilik sektörünün atılım yapabilmesi için sadece maden yasasındaki değişiklikler (en doğru-lari:dahi olsa) yeterli değildir.: Bunun yanında Orman ve Gümrük yasaları gibi ilgili yasaların da madencilikle ilgili hükümleri hin, yeniden •tanzimi gerekecektir.

6. Maden Kanunu yalnızca maden sahalarının el değiştirilmesini düzenleyen bir kanun olmalı, Devletin önceden tesbit edilmiş madencilik politikaları, esas alınarak düzenlenmelidir.

7. Maden Kanununu uygulayacak olan Maden Dairesinin, gerek tecrübe ve gerekse bilgi yönünden yeterli düzeyde yuHçapında teşkilatlandırılması; gerekir.

:8;..Madencilik:Fonu bugünkü uygulaması ile maden üreticisinden kaynak sağlamaktadır. Bu durum diğer fonlara göre çelişki! Wir :

Madencilikfonunun kaynakları üreticiden değil, maden ürünlerini tüketenlerden sağlanmalıdır.

: • ,:(*) Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı tarafından yayınlanmıştır.

MADEN MÜHENDİSLERİNE AÇIK MEKTUP

1985 Haziranı'ndan bu yana yürürlükte olan 3213 sayılı Maden Kanunu çok iddialı ve gösterişli bir genel gerekçe ile sektöremüze takdim edilmişti. Zamanın uygulayıcılarınca "uygulanamaz" diye nitelenmesine rağmen, yürürlüğe giren ve bir bakıma ölü doğan 3213'ün defin ruhsatı bir

gibi biz de aşağıdaki tabloda görülen tarihi gelişimin bizlere kanun zoruyla dayatıldığını göreceğiz:

Bilindiği gibi biz mühendisler, kalabalık ifadeler kullanmak yerine, bir takım resim, harita, profil, grafik, tablo, vs. gibi araçlarla

1319 tarihli Taşocakları Nizamnamesi'nde dahi "... maden mühendisi bulunmadığı halde nafia mühendisi..." ibaresi anıldığına göre, Maadin Nizamnamesi'nde de mutlaka maden mühendisi (MM) vardır, ayrıca, 6309'dan önceki mevzuatın adı hemekadar "nizamname" diye anılıyorsa da bugünkü hukuk hiyerarşisine göre bir kanun mertebesindedir; tıpkı yukarıda anılan Taşocakları Nizamnamesi'nin de bugün bir kanun hükmünde oluşu gibi.

-- Zamanında eleştirdiğimiz, ancak tarihe karışmasına az bir zaman kala "... tamamen uygulanmadan yürürlükten kaldırılmasının sakıncaları..."na değindiğimiz ve şimdi de 3213 uygulamaları karşısında mumla aranan "mülga" 6309'la ilgili olarak, söylenecek fazla bir şeyin kalmadığı kanısındayız.

-- Dört yaşını doldurmasına karşın geçici maddeleri hala işlenen 3213'ün, sektörümüze Beyan Usulü, Yeminli Teknik Büro, Fon, vs. gibi hediyeler getirdiğini biliyoruz. "Yemin" faslı Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen 3213'ün Tablo'daki üçüncü sütun hizasında Jeoloji Mühendisi (JM) bulunmasının nedeni; 3213'le birlikte sektörümüze gelen bir diğer hediye olan Ön (?) İşletme Dönemi'nde JM'nin, kanun hükümlerinin gereği olarak değil, Kanun'un çıkarılmasını öngördüğü Yönetmelik'in hükümleri uyarınca bulunmasından kaynaklanmaktadır. Kısaca ifade

Mesleğimize Kanun Zoruyla Saldırıya Kalkışıldığının Acı Ama Gerçek Tablosu

Maden Kanunu No.	Arama Dönemi Yetkilisi	Ön (?) İşletme Dönemi Yetkilisi	İşletme Dönemi Yetkilisi
6309	Maden Mühendisi	—	Maden Mühendisi
3213	Maden Mühendisi + Jeoloji Mühendisi	Maden Mühendisi	Maden Mühendisi
3213'ün 2. Tadilatı	Jeoloji Mühendisi + Hükümet Komiseri	Maden Mühendisi + Jeoloji Mühendisi + Hükümet Komiseri	Maden Mühendisi + Jeoloji Mühendisi + Hükümet Komiseri
3213'ün (n-1). Tadilatı	???	???	

türlü çıkartılamıyor. Elden geçirilen çeşitli tadilat taslaklarının sonuncusu Odamız'a da gönderilerek görüş istendi. Odamız'ın anılan taslağı esastan reddeden görüşünü, gerekçesiyle birlikte, bültenimizin diğer sayfalarında okuyacaksınız. Bizim yazacaklarımız ise, anılan taslağın sadece - mesleğimiz açısından kelimenin tam anlamıyla hayati bir önemi olan - özüne dair görüşlerimizi kapsıyacaktır. Konuyu bu öz açısından ele alacak olursak, istisnasız bütün meslekdaşlarımız

sayfalar dolusu meram anlatır ve bunları uluslararası bir anlaşma dili olarak da kullanabiliriz. Yukarıdaki Tablo'da da herşey olanca çıplaklığıyla görüldüğü halde, genç üyelerimizin sayılarının çokluğu nedeniyle, bilgi tahkimi açısından Tablo'nun tarihi gelişimini biraz ayrıntılı olarak incelemekte yarar görüyoruz. Şöyle ki:

- Maadin Nizamnamesi'nin metnini bulamadığımız için, Tablo'ya 6309'la başlamak zorunda kaldık. Ne var ki 1 Rebiülevvel

edersek, Kanun'un Ön (!) İşletme Dönemi'nde JM yoktur; Yönetmeilik'te vardır.

- Tablo'nun üçüncü satırında, 3213'ün yapılmak istenen 2. tadilatıyla birlikte, arama döneminde Maden Mühendisinin devreden çıkartılmak istendiği görülmektedir. 3213'ün ilgili 17. ve 21. maddelerinde "... maden mühendisi tarafından hazırlanan arama faaliyet raporları... maden mühendisi tarafından hazırlanan ön işletme projesi... maden mühendisi tarafından hazırlanan işletme projesi ..." ve "Arama ve ön işletme ruhsat süresi boyunca... cevher istihracı bir maden mühendisi nezaretinde yapılır" gibi ibareler bulunmaktayken; bu ibareler Tadilat Taslağı'nın 12. 16. maddelerinde, HİÇBİR GEREKÇE GOSTERİLMEKSİZİN metinden çıkartılmış ve anlamlı bir boşluk bırakılmıştır. Ayrıca, ön işletme ve işletme projelerinin kimin tarafından hazırlanacağı konusu taslağın hiçbir yerinde anılmadığı gibi, yine HİÇBİR GEREKÇE GOSTERİLMEKSİZİN bu hususta Yönetmeilik'e atıf da yapılmamıştır. Yönetmeliğe yapılan atıflar projelerin nasıl ve ne şekilde hazırlanacağı konusundadır; ama, projelerin kimin tarafından hazırlanacağı belirsizdir. Oysa ki 3213'ün hükümlerinde projelerin kimin tarafından hazırlanacağı konusu ısrarla anılmaktadır. Hazırlanan tadilat tasarısında ise Maden Mühendisi unvanının Kanun'dan olabildiğince silindiği görülmektedir; tıpkı, 6309'un "defin ruhsatı" alınırken, kapsamında birkaç kere Maden Mühendisi unvanı anılan Maden Zabıtası faslının ruh olup uçması gibi.

- 3213'ün 31. maddesinde fenni nezaret iki satırlık bir cümle ile gayet net ve açık bir biçimde tariflenirken, bununla ilgili 25. tadilat maddesinde fenni nezaret "teknik sorumluluk" kurumu ile ikame edilmiş ve madde yarım

sayfaya açılıp çorbaya çevrilerek, bir JM ile bir de "hükümet komiseri"nin (münhasıran altın madenleri için) maden işletmelerinde bulundurulması zorunluğu getirilmiştir. Bu da tasarının sektörümüze yeni bir hediyesidir. Hükümet komiseri, "... altın madeni sahalarındaki işletme faaliyetinin denetimi, mamul hale getirilmesi ve şevki ile ilgili hususları gözetcek ve talimat verecektir." Bir altın madeninin işletilmesi ve işlenmesinin denetimi, maden mühendisi ile hidrometalurji uzmanı olan bir diğer Maden Mühendisinin uzmanlığıdır. "Mamul hale getirilmesi" ile anlatılmak istenen izabe ve rafinasyonun denetimi ise, kıymetli metallerin pirometalurjisi ile elektrometalurjisi konularında uzman olan metalürji ve kimya mühendislerinin ehliyet ve yetkilerindedir. Peki ama, parmağındaki alyanstan başka, hayatında altınla hiçbir yakınlığı olmamış bu "hükümet komiseri" hangi bilgi ve ehliyetle altın madenlerinin işletilmesini, işlenmesini, izabesini, rafinasyonunu ve sevkiyatını gözetecek; asli uzmanlara talimat verecektir? Maden, Metalürji ve Kimya Mühendisleri "komiserlik kursu"mu göreceklerdir? Yoksa, hükümet komiserleri, asli uzmanların başına bir "siyasi komiser" olarak mi dikileceklerdir? Hükümet komiseri niye sadece attın madenlerine özgüdür? Krom ve demir madenlerinde ya da diğer madenlerde hükümet komiserlerinin gözetimine niçin gerek görülmez? Bu soruların cevabı bilinmemekte. Öyle görünüyor ki taslağı hazırlayan ETK Bak. çevlerine hakim olan zihniyet; altın madenciliğine çağdaş bir işletmecilik gözüyle değil, çağdışı bir defencilik anlayışıyla bakmaktadır. Biz bu zihniyeti sayfalar dolusu teknik gerekçe ile birlikte teşhir etmiştik.

Şimdi de "teknik sorumluluk" maddesindeki en önemli kargaşaya değinelim: hükümet komiseri ile JM bir maden işletmesinin

hangi sorumluluğunu yükleneceklerdir? Ölümlü bir işkazası olduğunda, TCK'nun 455. maddesini derhal işletmeye başlayan C.Savcıları hükümet komiseri ile JM'ni de ifadeye çağırarak, kimi zaman meslekdaşların başına geldiği gibi, tutuklayacaklardır? Taslağın 25. maddesi ile birlikte tarihe karışacak olan fenni nezaret, AYNI taslağın 16. maddesindeki "... cevher istihracının yapılabilmesi için fenni nezaretçi tayin edilmesi..." ibaresiyle tekrar anılmaktadır. Niçin? Bu soruların cevabı da belirsiz.

18 ay uğraşarak yaz-boz tahtasına çevrilen tadilat tasarılarının bir tanesi (kim bilir kaçınıcı?), "İVEDİ ve GÜNLÜDÜR" kaşesiyle Odamız'a resmen havale edilmiş ve 15 gün içinde görüş bildirilmesi istenmiştir. Buna karşın tasarı metnine yukarıda anılan kargaşanın hakim olması ile hangi raporun kimin tarafından hazırlanacağına ilişkin hükümlerin, kiminin kanun maddesi, kiminin ise yönetmelik maddesi olarak vaz edilmesi gibi ilkesizlikler nasıl hoş görülebilir? Hala bu kadar hata cehlen mi, sehven mi yoksa kasten mi yapılmaktadır?

- Son olarak, Tablo'nun dördüncü satırını incelediğimizde; her üç sütündeki soru işaretlerini de gelecekte sadece JM'nin veya hükümet komiserlerinin veyahut bir diğer unvan sahibinin ikame edeceğini öngörmek için falcı olmanın gerekmediğini göreceğiz. Zira, tadilat tasarısıyla birlikte, arama döneminde istihracı ge^-k görülmemekte veya "istihraçsız maden aramalarının gerçekleştirilebileceği varsayılmakta veyahut da arama döneminde Maden Mühendisine gerek kalmadan da istihracın sürdürülebileceğine hükmedilmektedir. Madem ki arama dönemindeki istihraç sırasında maden mühendisine gerek duyulmuyor (!), o zaman, hem ön işletmede

hem de işletmede maden mühendisine gerek duyulmadığı kanıtlanmış olacak(!) ve böylece maden mühendisi unvanının kanundan silinmesi "misyonu"da başarılacak; bu zihniyetin sahipleri öncelikle şunu bilsinler ki maden mühendisinin katılmadığı bir arama olsa olsa prospeksiyon olur. (Bu yargıya teknik gerekçe eklenmesi zorunlu, ancak kamuoyuna seslenecek yazıların kaleme alınması sırasında doğabilir.) Kaldı ki jeolojik, jeofizik ve jeoşimik prospeksiyonlar da stratejik düzeyde maden mühendisleri yer ve görev alır. Bu gerçeğin dikkate alınmadığı durumlarda ise, önüne gelenin yer kabuğundaki yetmiş küsur elementten aklına takılanının mineralini aramaya çıktığı bir kaosa girilir ki bunun da aynen varit olduğu tecrübeyle sabittir. Maden mühendislerini maden aramalarından kanun zoruyla silmeye çalışan zihniyet, herşeyden önce, yalnız rezerv tahkiki amacıyla başvurulabilecek sondajları, yeraltı jeolojik etütleri için kullanarak savurdıkları milyonlarca \$ ile milyarlarca TL'nin hesabını vermelidirler.

Tablo'yla ilgili teknik ayrıntılara daha fazla girmek istemiyoruz. Durum meydandadır. Bırakınız kamuoyunu, sektörümüzün bazı mensupları bile JM ile MM'ni özdeş unvanlar olarak algılamaya başladı. Gazetelerdeki "Maden veya Jeoloji Mühendisi Aranıyor" başlıklı ilanlar bu yanılığın bariz kanıtıdır. JM'nin MM'ni ikame etmesi ve bunun da kanunlara yazılması, bir başka ülkede eşine ender rastlanan (belki de hiç görülmeyen) bir garipliktir. Bu gerçekleri kendi kendimize tekrarlamayı artık bırakalım ve açık açık ilan edelim.

Hayatında 1 kg madenin bile istihracını, işlenmesini izabesini, rafinasyonunu ve sevkiyatını yönetmemiş ya da projelendirmemiş

kişilerin sektörümüzün su başlarını tutmaları, tahsil dönemlerinde öğrenmeleri gereken özkonuları (esansiyelleri) makam koltuklarında bellemeye başlamaları ve giderek, ehil olmadıkları halde, madencilik politikasıyla oynamaya kalkışmalarıyla gelişen süreç, vardığımız şu noktada maden kanunlarından maden mühendislerinin silinmesine kadar gelip dayanmıştır. Dostun da hasmın da teslim ettiği gibi, sektörün hayati sorunlarının çözümünde yol göstermeyi başardık; ama, mesleğe sahip çıkabilme konusunda, maden mühendisleri topluluğu o'arak pasif kaldık. Çok geç olmadan önce bu eksikliğimizi artık giderelim ve mesleğimize sahip çıkalım. Zira, bir mühendislik probleminin doğru olarak ortaya konulması, onun yarı yarıya çözümü demektir.

Çözüme geçtiğimiz zaman şunu kavrayacağız ki bu taslak esas itibarıyla diğer misyonlarının yanı sıra, mesleğimizin sektörden silinmesini (!) de hedeflemektedir; hükümlerinin satırları, satır araları ve yönetmelik atıflarıyla mesleki varlığımıza kast eden bir içeriktedir. Peki, bu kasıt karşısında bizler ne yapmalıyız? Sizler de, haklı olarak, "Oda ne yapıyor?" diye soracaksınız. Odamız, ETK Bak.'na sunduğu resmi görüşte, tadilat taslağını yukarıda anılan esas itibarıyla reddetmiştir ve konuyu kamuoyunun gündeminde canlı tutmaya çalışmaktadır. Günlük gazeteler de sütun tahsisatları ölçüsünde konuya eğilmeye başladılar. Odamız'ın bir diğer etkinliğe de olumsuzlukları sektörümüze teşhir etme uğraşlarıdır. Bu yönde yeterli olmasa da küçümsenmeyecek mesafeler alındığına inanıyoruz.

Özel bir kanun olan Maden Kanunu'nun hazırlayıcıları arasında bulunmaya en ehil ve en yetkili uzman kuruluş Odamız'dır. Görüş ve önerilerimizin yürütme ve

yasama tarafından kabul görüp görmemesi hususu, elbetteki siyasi tercih mekanizmasının takdir altındadır. Ne var ki 18 aydır uğraşılan bir tadilat tasarısı üzerindeki görüşlerin 15 gün içinde istenmesi, "Biz bu kadar çalıştık; çabaladık. Yirmi ayrı Bakanlık'tan da (Turizm, Milli Eğitim, vs. de dahil olmak üzere, tamamının iki satırlık olurlarıyla birlikte) onay aldık. Siz de olayı o kadar büyüttünüz ki buyurun size de söz hakkı ihsan eyleyelim. Ama, ne diyecekseniz çabuk deyin. Zaten sizin diyeceleriniz önemli olsa, biz sizi 18 ay önce arardık" anlamına gelmektedir. Bu tavırda iyi niyet aranması zordur.

Odamız'ın çıkışının bir önemli yararı daha olmuştur. Bu yarar da görüşlerimizin sektördeki diğer kurumlarca da benimsenmesi, desteklenmesi ve tekrarlanmasıdır. Bültenimizin Haber-Yorum bölümünde de okuyacağınız gibi; eleştirdiğimiz 6309'un 3213'den çok daha fonksiyonel bir kanun olduğu, Maden Dairesi'nin kanunun emrettiği gibi teşkilatlanması sağlanmaksızın hiçbir maden kanununun işlemeyeceği, 1 Rebiülevvel 1319 tarihli Taşocakları Nizamnamesi ilga edilmeksizin maden kanunlarının rafta kalacağı, 3213'ün bütün tadilat taslaklarıyla birlikte bir tarafa atıp uzman teknik elemanların da katılımıyla hazırlanan ulusal bir politikası olan yeni bir maden kanunu çıkarılmasının zorunlu olduğu, vs. gibi daha birçok hususta sektör, üniversiteler ve Odamız bugün görüş birliği içindedir. Bu adım hiç de küçümsenecek bir adım değildir.

Odamız'ın çıkışı üzerine, taviz verme alametleri gözlenmekte ve kulislarda "... maden mühendislerini arama döneminden silmekle ayıp etmişler... çok aksayan birkaç maddenin tadiliyle yetinip bu kanunu TBMM'ne havale etmeli... bu iş artık çok uzadı; bir an

önce bitsin..." gibisinden fısıltılar duyulmaktadır. Bu türden "önce eşeği kaybettirip, sonra palansız buldurma" manevralarına çok dikkat edilmesi gerekmektedir. TBMM'nin gündemi şu sıralarda "fevkalade ehemmiyetli memleket meseleleri" ile yüklüdür, ama yine de hiç belli olmaz; bu tasarı, bu haliyle, apar topar yasalaşabilir. Uzmanlarımızın değerli görüşleri hiç kaale alınmaksızın, bu tasarının yasalaşması SEKTÖRÜN BÜTÜNÜNE KARŞIN gerçekleşebilir. Siyasi iktidarın en üst basamaklarında duranların bile, hiç mi hiç, umurlarında olmayan bir sektörü ilgilendiren tadilat da TBMM'den geçebilir. Bunlar kehanet değildir; son on yılda rutine binmiş bir işleyişin görüntüsüdür. Zira, en hayati konularda dahi kamuoyunun sesine kulaklarını tıkayanlar, ekonominin en ihmal edilen sektörünün sesini hiç duymayacaklardır.

Yukarıda sergilenen görünüm dikkate alındığında, Odamız'ın çıkışı, sıcaklığına ve örgütlü olarak başlatılacak bir mücadele olarak algılanmalı ve desteklenmelidir. Bu çıkış, bugüne değin olduğu gibi, ülkemiz kaynaklarına ve Odamız'ın meslek haysiyetine yaraşır biçimde gerçekleştiği bir çıkıştır.

Odamız'ın ve organlarının bundan sonraki programı; bugüne kadar konuyla ilgili olarak, hiç ses çıkarmayan üyelerimizin madencilik politikası, doğal kaynaklarımızın ülke yararına kullanılması, vb. mesleğin ve meslektaşlarımızın içinde bulunduğu konum gibi konularda teknik gerekçeler üretme doğrultusunda harekete geçirilmesi, günlük gazetelerin ilgisinin kesilmemesi, konunun gündemden çıkartılmaması, mesleğimizin çıkarlarına aykırı ve meslektaşlarımızın müktesep haklarını gasp edici hükümler içeren kanunların yargı organlarınca iptal edilebilmesi

için girişimlerde bulunulması, vb. gibi çalışmalar içermektedir.

Bu aşamadan sonra üstlenilmesi gereken yükümlülüklerin en başında ise tüm sorunlarımıza birlikte sahip çıkılması ve aktif bir biçimde desteklenmesi gerekmektedir.

3213'ün tadilat tasarıları, yıllardır verdiğimiz bir mücadelenin canlandırılması için karşımıza çıkan son derece elverişli bir fırsattır. Bu fırsatı değerlendirmeye çabalayan Odamız:

- Bir icraat döneminde yürürlüğe konulan 3213'ün 52 maddesinin 39 maddesi ile (geriye kalan 13 madde içinde amaç, kapsam, tanım, yürürlük, sonuç, vs. gibi her kanunda bulunan demirbaş maddeler de bulunuyor), yine aynı icraat dönemi içinde, çalaka-lem oynandığını; bu yasama işleminin ise "kanun tadilatı" değil, "kanun ilgası" olduğunu; bu işlemin hukuk dilinde, 3213'ün yürürlüğe girdiği anda "kadük" olduğu anlamına geldiği, yani ölü doğduğunu; kendilerince yürürlüğe konan 3213'ün, yine kendilerince, ilga edilmesinin "tadilat" bahaneleriyle kamufle edilmeye çalışıldığını ve dolayısıyla maden hukukunu yönlendirenlerin bir hukuk komedisi sergilediklerini sektörümüze teşhir etmiştir.

- Odamız, yulorıda ortaya konan gerçekten hareket ederek ayrıca:

-- 30 yılda ancak eskien 6309'un tıkanıklarını gidermek gerekçesiyle yürürlüğe konan 3213'ün kendisinin tıkanıklık yarattığını; "tadilat" bahaneleriyle kamufle edilen ilga çabalarının, bu tıkanıklığın en bariz kanıt olduğunu; bütün bunlara karşın maden kanunlarını hazırlama yetkisinin, halâ, aynı zihniyete verilmesinin abesliğini de sektörümüze teşhir etmiş ve sektörün bu hususta görüşbirliğine varmasını da başarmıştır.

Bu aşamadan sonra, meslektaşlarımızın da bazı yükümlülükleri üstlenmeleri görüş üretmeleri gerekmektedir.

Safsatalarla, ya çok sayıdaki kişileri çok kısa bir süre için, ya da çok az sayıdaki kişileri çok uzun bir süre için oyalayabilmek mümkündür; ama çok sayıdaki kişiler çok uzun bir süre için oyalanamaz. Bu nedenle, "Bir işletmede maden bitene kadar arama vardır; arama da da JM olmazsa, olmaz; binaenaleyh, nerede MM varsa, orada mutlaka JM de olmalıdır. Zaten, maden işletmelerinde JM de çalışmaktadır" safsatalarının siyasi iktidardan takviye olarak çöktürdüğü karanlık da dağılacaktır. Bu safsatalara karşı, şu soruyu soralım ve açıkça cevaplanmasını isteyelim:

Maden işletmelerinde JM de çalışmaktadır; ne var ki aynı işletmelerde jeofizik, elektrik, harita, inşaat, kimya, makina, metalürji mühendisleri ile mimarlar ve müstakil Odalar'ı olmayan diğer bazı mühendisler de çalışmaktadır. Bütün bu mühendislik disiplinlerinin bir maden işletmesinde kanun zoruyla istihdam edilmeleri gerekli midir?

Söylenecek söz bu kadar bastır.

Yukarıda özetle sıraladığımız nedenlerle; mesleğimizi kanun marifetiyle ortadan kaldırmaya yönelik hükümler içeren, ülke yararları doğrultusunda bir politikası olmayan, yurt madenciliğine hiçbir yenilik getirmeyen her türlü yasa ve tasarıların bir daha hiçbir zaman ve hiçbir kimse tarafından gündeme getirilmemesi için, Odamız'ın öncülüğünde ve örgütlülüğü içerisinde sorunlarımızı, sektörümüze, mesleki alanlarımızı ve mesleğimize sahip çıkalım ve yaşadığımız her alanda bunun mücadelesini verelim.

HABER - YORUM

KİSECİK, ALTIN, GÜMÜŞKÖY, TRT ve GERÇEKLER

1 Kasım 1989 gecesi TV'un 2. Kanal ekranında ikinci bir Zakkum Skandalı görüntüye geldi. Antakya'nın Kiseçik Köyü'ndeki altın sahasının tanıtıldığı Magazin Program'la birlikte, belki de iyi niyetle başlatılan, ancak hiçbir teknik mesneti olmaksızın yılbaşından bu yana kasten sürdürülen altın sansasyonu da doruğa ulaştı. Gerçi bu sefer ihtiyatlı davranan TV, Zakkum örneğinde olduğu gibi teatral anonslar yapmadı; magazin basında görüldüğü gibi "Güney Afrika'ya Rakip Olacağız" türünden gülünç manşetler de atmadı; ama, bizler için, anlamı "ölümcül illetlere tutulanlara dirimcil şifalar bulmakla hiçbir farkı olmayan "varolmayan bir madenin bulunması, işletilmesi, pilot çalışmaların yürütülmesi, vs." gibi haberler aktararak sansasyona alet oldu. Magazin program, konusunu cuk oturarak süsleyen "İodosçuluk" ve "definecilik" gibi parodilerle de renklendirildi. Aslında, TRT, çağdaş madenciliğin ne olduğunu, bir altın madenin günümüzde nasıl arandığını, bulunduğunu, işletildiğini, işlendiğini, izabe ve rafine edildiğini bilseydi; sanırsanız ki mesleğimizi aşağılayan bu parodileri program kapsamına almaktan çekinirdi. Program sunucusunun "Usta, bu matkap kaç delikten sonra hurdaya çıkıyor?" veya "Bu kılavuz vardiyada kaç m ilerliyor?" gibi sorular sorması elbette ki imkansızdı; ama, "Bu mağaralar nedir?", "Diyabaz Dayı nedir?", vs. gibi sorulardan başka, "Bu galerinin boyu kaç m'dir?" türünden çok yararlı bazı sorular da cevaplanmış oldu.

Kiseçik'teki altın sahası etrafında kopartılan sansasyon fırtınasının 1 yıllık geçmişini kısaca inceleyecek olursak; TV magazininde uzman rolünü oynayan Dr. Doğan Aydal ile diğer altın madenciliği uzmanlarının "kesin hesaplarına dayanarak, ETK Bakanı Sayın F.Kurt'un "...9-10 Mt'luk bölümü kesin olarak saptanan 20 Mt dolayında bir rezerv bulunduğu"nu ve "burada 20 MİLYAR DOLAR'lık bir kaynağa ulaşılabileceğinden umutlu olduğunu kamuoyuna açıklamasıyla hikayenin başladığını göreceğiz. Sayın Bakan'ın açıklamasının 6 ay ardından Dr.D.Aydal'ın TV ekranında "... Mt rezerv bulunduğu ve 3 g/t Au ortalama tenor üzerinden 270 milyar TL'lık bir kaynağa ulaşıldığını açıklamasıyla birlikte, 20 MİLYAR DOLAR'a kadar şişirilen balon da 175 kat

büzülerek, 270 milyar TL'na kadar söndürüldü. Mesleğimizi bu kadar karikatürize etmeye, ne Sayın Bakan'ın, ne TRT'nin ve ne de hiçbir diğer kişi veya kuruluşun hakkı yoktur.

Altın madenciliği uzmanı Dr.D.Aydal'ın, iç piyasanın TV programı tarihine kadar rüyasında bile görmediği 30.000.-TL/g'lık fiyatı bir çarpma olarak kullandığı, aritmetik işlemlerinin hepsi doğrudur. Ama, aynı mantıkla birkaç çarpma ve bölme işlemi daha yapacak olursak; değil 270 milyar TL'lık, 270 TRİLYON DOLAR'lık bir diğer "kaynak"ın adresini biz de hemen söyleyebiliriz. Bütün yapılacak iş Grönland kıyılarına kadar gitmek ve hiçbir araştırma harcaması yapmaksızın, 100 km lik bir alandaki deniz suyunu 1 m derinliğe kadar işlemekten ibarettir(İ) Dr. D.Aydal'm işletmecilik mantığı tutarlı ise, bu fantazi de gerçekleştirilebilir. Ama ne yazık ki kaynakların madenlere dönüşebilmesi için, işletilmeleri ve kar sağlanması da gerekmektedir. Yarım yüzyıllık madencilik kuruluşlarımızın zarar ettiği gerekçesiyle tasfiyesine kalkışıldığı liberal dönemlerde, anılan gereklilik özellikle önem kazanmaktadır.

Kiseçik konusuyla ilgili en büyük üzüntü kaynağımız ise, bir anayasal kurum olan TRT ile birlikte ETİBANK Gümüşköy Müessesesi'nin ve çalışanlarının dolaylı yoldan altın sansasyonuna alet edilmeleridir. Gümüşköy yetkilileri, her ne kadar, gerçek dışı olan herhangi bir sayısal beyanda bulunmamışlarsa da, objektif olarak, bir yıldır körüklenerek TRT ekranlarında doruğa çıkartılan sansasyona alet edilmişlerdir. Şöyle ki:

-- Yetkililer, Kiseçik'ten "deneme partisi" olarak sevkedilen 2287 tünönan t "altın cevherinden, "2,5 kg kadar" altın kurtardıklarını TV aracılığıyla kamuoyuna açıkladılar. Daha sonra da sahada 3 g/t Au ortalama tenörlü Mt'luk bir rezerv bulunduğu açıklandı. Bu verilere göre; TV kamerasıyla birlikte ilerlediğimiz 2x2 m kesitli ve 150 m uzunluktaki kılavuz bacanın içinden ve sahanın muhtelif yerlerinde şimdiye kadar açılan yarımlardan çıkartılarak paçallanan, "deneme partisi" mahiyetindeki, 2.287 t arsenopiritli tünönan "cevher"in toplam Au içeriği 6,861 kg iken, bu partiden yalnız 2,5 kg altın kurtarıyor ve % 36'lık bir proses verimi sağlanıyor.

Görüldüğü gibi, madencilik gerçeği karşısında, Dr. D.Ayda'nın 270 milyar TL'lik kaynağı da % 64'lük bir proses zayıyla, bir anda, 173 milyara kadar kuruyabiliyor.

-- Hal böyleyken — yine aynı verilere göre — Gümüşköy yetkililerinin "...Kisecik'ten sevk edilen arsenopiritli cevherin proses açısından bir problemi olmadığı..." biçimindeki beyanları, maden mühendislerinin zihinlerinde garip soru işaretlerinin görüntüye gelmesine yol açıyor. Örneğin: Gümüşköy'ün cevherine göre dizayn edilmiş bir tesiste, arsenopiritli bir cevherin işlenmesinin problem doğurmayacağını, hangi teknik gerekçeyle iddia edebiliyorlar? 6.861 g altının 2.500 g'ını kurtardığınızı ve bir diğer deyişle 4.361 g'ını da artık barajına döktüğünüzü açıkladınız; dolayısıyla, % 36'lık bir kurtarma verimiyle çalıştığınızı ikrar ettiniz; % 64'lük bir proses zayıyla yapılan pilot işletmecilik nasıl problem yaratmaz? 200 milyon TL tutarındaki bir değer 128 milyonun sokağa atılmasını, hangi işletmecilik zihniyetiyle problemsiz olarak nitelenebiliyorsunuz? Bunların tamamı konunun özeline ilişkin sorulardır. Peki ama, genel olarak altın işletmeciliğinin en büyük proses problemlerinden biri olan refrakter cevherler kategorisindeki arsenopiritli bir cevheri, hangi teknik gerekçeyle dayanarak "proses açısından problemsiz" olarak ilan edebiliyorsunuz? 400 \$/oz'luk uluslararası fiyat düzeyi baz alındığında, 3 g/t Au ortalama tenörlü ve arsenopiritik mineralizasyonlu bir maden yatağını yeraltı yöntemleriyle işleterek altın üreten bir tesisi dünyanın neresinde gördünüz veya varlığını duydunuz?

--Yukarıdaki soruların berraklaşabilmesi için, şimdiye kadar hiç gündeme getirmememize rağmen, TV magazininden sonra söz edilmesi artık kaçınılmaz hale gelen Gümüşköy konusunun biraz daha açılması gerekiyor. Fiyat projeksiyon etütleri bir ABD şirketine ihale edilerek, 9 \$/oz Ag mertebesindeki ultra iyimsen tahminlerle fizibilitesi yapılan; dünyanın hiçbir yerinde herhangi bir gümüş işleme tesisi kurmamış olan Krupp'dan teknolojisi transfer edilen; konstrüksiyonu Yurttaşlar AŞ'nce taahhüt edilen; kontrolörlüğü TÜSTAŞ'ca yürütülen ve ETİBANK'ca da lütfen işletilen Gümüşköy Müessesesi'nde, kurulu kapasitenin sadece % 13'ü kullanılarak 268 g/t ortalama Ag tenörlü cevher işlenmiş, 15.721 kg Ag üretilmiş ve 8,6 milyar TL zarar edilmiştir. ETİBANK'ın 1988 resmi istatistiklerinden alınan verilere göre; Gümüşköy'de işlenen cevherdeki 36.224 kg Ag'ün 15.721 kg'ı kurtarılmakta ve % 57'lik bir genel zayıyla geri kalan 20.503 kg Ag artık barajına dökülmektedir. Bu madencilik skandalı hukuki ihtilafa yol açarak, ETİBANK'ın Krupp'un kati teminatını irat kaydetmesine kadar ilerlemiş ve sonuçta iki kuruluş mahkemelik olmuştur. Akıl ermez derecede irrasyonel olan bu işletmeciliğin sorumluları kuşkusuz ki meslektaşlarımız değildir. Ama hesap öyle gösteriyor ki %43'lük genel verimle 1 ton tuvöndan Ag kurtaran Gümüşköy'ün yetkililerine, % 36'lık proses verimiyle 1 ton tuvönan "Kisecik Cevherinden Au kurtarılması ga-

yet "problemsiz" gibi geliyor. Ne de olsa % 7'lik bir verim inişi kaydedilmiştir(l) iyi ama, Au ile Ag arasındaki 70 misli değer farkı ne olacak? Kilosu bugün neredeyse 30 milyon TL'nı bulan bir değer 19 milyonun sokağa atılması, nasıl "problemsiz" olarak nitelenebilir? Zaman ve mekân gözetmeksizin sahip çıkıp savunduğumuz ETİBANK, niçin sistematik olarak indüklenen Kisecik sansasyonuna alet ediliyor? Sadece Cu ve Zn değeri bazında Gümüşköy'den 10 misli daha yüksek tenörü olan Çayeli'nin cevheri, ETİBANK ve yabancı ortakları tarafından niçin yıllardır değerlendirilmiyor? Gümüşköy'ün işletmeye alınmasına bu kadar yabancı parmağı karışmasına rağmen, ETİBANK Gümüşköy madenini niçin tek başına işletiyor? TV ekranlarından madencilik Gümüşköy'de öğrendiğini açıklayan Yurttaşlar AŞ'nin yetkilisi, bir sermayedar olarak, acaba ETİBANK gibi yılda 8,6 milyar TL zarar etmeye mi soyunuyor? Hiçbir TV sunucusunun yöneltemeyeceği bu soruları hangi yetkili cevaplayacak?

Dünyanın en iri tekelleri de dahil olmak üzere birçok yabancı madencilik şirketinin ülkemizde yürüttüğü altın arama faaliyetleri çit çıkartılmaksızın yıllardır sürdürüldüğü halde, Kisecik'teki "kaynak" etrafında TRT'yi de kullanarak kopartılan fırtınayı aylar önce ifşa etmiştik. Bugün varılan noktada, Yurttaşlar AŞ, Madencilik Fonu'ndan şimdilik yaklaşık 12 milyar TL tutarındaki kredi kapma işini de bitirmiştir. Hem de ETİBANK'taki meslektaşlarımızın olumsuz görüşlerine rağmen bitirmiştir. Rivayet odur ki ETİBANK yönetiminin anılan krediyi vermeme doğrultusundaki direnişi, ETK Bakanlığının fon kaynak'arını bir diğer bankaya transfer etme tehditleriyle kırılmıştır. Yurttaşlar A.Ş'nin ETİBANK'tan 44 milyar TL'lik kredi talebine mesnet oluşturan teknik raporda beyan edilen ortalama işletilebilir tenor 3,5 g/t Au mertebesinde ki bunun yaklaşık bakır eşdeğeri %1 Cu kadardır. Bugüne kadar, devlet sektörü de dahil olmak üzere, hangi babayığit madenci % 1 Cu tenörlü bir cevheri yeraltı yöntemleriyle çıkartıp, zenginleştirilmiş, izabe ve rafine etmiş; sonuçta da para kazanabilmiştir ki Madencilik Fonu bunun eşdeğeri bir proje için kredi açmaya cesaret edebilmektedir? Ya da rivayet edildiği gibi politik baskılarla zorlanmaktadır. Herkesin takdir edeceği gibi 12 milyar TL cılız sektörümüz için küçümsenecek bir para değildir. Bu parayla 2000 madenci birer kompresör sahibi veya 100 madenci birer iş makinası sahibi edilebilir; ya da aynı kredi anılan iki ekstremum arasındaki bir diğer optimum yatırımı finanse edebilir. Yeter ki maden çıkartılsın ve işlensin. Cılız ve sahipsiz sektörümüzün kıt kanaat birikimleriyle oluşan Madencilik Fonu'nun, madencilikle uzaktan yakından ilgisi olmayan kişi ve kuruluşları beslemesi veya madencilikimizi köstekleyen harcamaları finanse etmesi gibi yolsuzlukların hesabı birgün mutlaka sorulacaktır. ETİBANK da günün birinde lâıyk olduğu saygınlığı kazanacak ve sektör dışındaki kişi veya kuruluşların sağmalı olarak hizmet vermekten kurtulacaktır.

ODADAN HABERLER

TEKNİK ELEMANLAR VE SENDİKALAŞMA KONULU PANEL YAPILDI

Odamız tarafından 6 Ocak 1990 günü Türk-İş Konferans Salonunda "Teknik Elemanlar ve Sendikalaşma" konulu bir panel düzenlendi.

Oda Başkanımız M. Fikret ÖZBİLGİN'in yönettiği panele konuşmacı olarak Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Alpaslan IŞIKLI, Gazeteciler Sendikası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu üyesi ve Cumhuriyet Gazetesi Muhabiri Gazeteci - Yazar Işık KANSU, Türkiye Maden İşçileri Sendikası Toplu İş Sözleşmesi ve Mevzuat Sekreteri Mahmut PEKER ve DİSK Yeraltı Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Maden Mühendisi Çetin UYGUR konuşmacı olarak katıldılar.

Tek başına karar üretmeyi hedeflemeyen, başta Odamız üyeleri olmak üzere panele katılan tüm izleyicilerin sendikalaşma konusundaki düşüncelerini zenginleştirmek, geçmişten gelen uygulamaları karar vermeye yönelik bilgi birikimimizi artırmak amacıyla yapılan panele büyük bir izleyici topluluğu katıldı ve panel izleyicilerin soruları, panelistlerin yanıtlarıyla zenginleşti.

Panelde yapılan konuşmalar bundan sonraki bültenlerimizde geniş bir biçimde yer alacağından bu sayımızda konuşmalara yer verilmemiştir.

"MADEN KANUNLARI ÜZERİNE" ve "MADEN KANUNU TASARISI ve MADEN MÜHENDİSLİĞİ" KONULARINDA İKİ SÖYLEŞİ YAPILDI

Odamız lokalinin yeniden açılmasıyla birlikte söyleşi programlarını gündeme alan Yönetim Kurulumuz "Maden Kanunları Üzerine" ve "Maden Kanunu Tasarısı ve Maden Mühendisliği" konulu iki söyleşi gerçekleştirdi.

Birinci söyleşiye konuşmacı olarak Maden Dairesi eski Başkanı Sn. İbrahim Ş. KALLIOĞLU ve yine Maden Dairesi eski Başkanı ve ETKB eski Müsteşar Yardımcısı Sn. Çelik TEKİN konuşmacı olarak katıldılar. Söyleşide dünden bugüne maden kanunları ve maden mevzuatları üzerine konuşan değerli Oda üyeleri, ağırlıklı eski maden mevzuatları hakkında bilgi aktardılar. Ve bu mevzuatlar ve süreç içinde gelişen olaylar hakkında kısa kısa değerlendirmelerini aktardılar. Ağırlıklı Maden Dairesinin bugüne kadar neden teşkilatlanamadığı ve Maden Kanunlarının bugüne kadar neden istenilen düzeye gelmediği ve üyelerin bu konudaki somut soruları kısa da olsa karşılıklı görüşmelerle tartışıldı. Ve söyleşiye katılanların ve özellikle genç meslektaşların maden mevzuatları konusundaki bilgi birikimleri artırılmaya çalışıldı.

İkinci söyleşide ise Maden Mühendislerinin maden mevzuatlarındaki yerinin ne olması konusunda üyelerle Yönetim Kurulumuz arasında görüşmeler yapıldı. Ve son Maden Kanunu tasarısındaki maden mühendislerinin durumu tartışılarak yapılması gerekenler üzerinde duruldu.

MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI 1990 YILI AJANDASI ÇIKTI...

Odamız 1990 yılı ajandası çıktı. Oda Üyeleri'nin yıl boyu elinin altında eilen ve içinde madencilikle ilgili kimi kıtsa bilgileri de içeren Odamız ajandası Odadan temin edilebileceği gibi temsilciliklerimizden de temin edilebilir

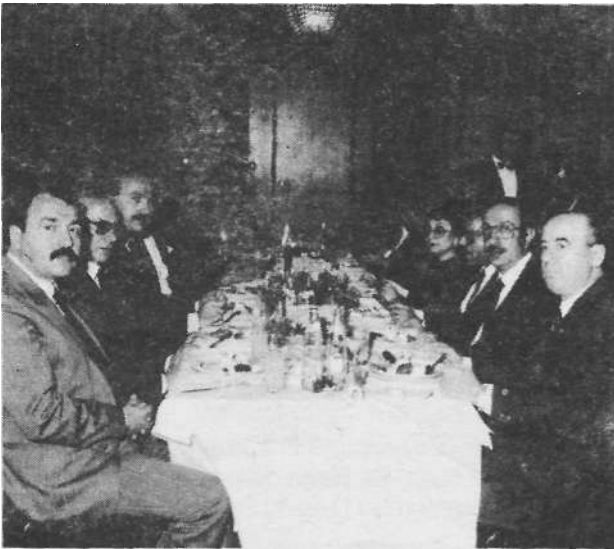
MADENCİÜK BÜLTENİ

ODADAN HABERLER

ODA LOKALİMİZ ÜYELERİN HİZMETİNE DEVAM EDİYOR

Madencilik topluluğumuza yakışır bir şekilde geliştirmiş olduğumuz, Oda üyelerinin ve madencilerin oturup konuşabileceği, çoluğu-çocuğu ile birlikte vakit geçirebileceği, bir arkadaşını ağırlayabileceği bir mesken, bir lokal, Odamızın yıllardır özlemini çektiği bir tasarı idi. Oda-üye ilişkilerinin güçlendirilmesi özellikle içinde yaşadığımız dönemde meslektaşlarımızın biraraya gelerek kaynaşma ve dayanışmalarının artırılması daha da bir önem kazanmış ve Odamız lokali 1 Nisan 1989'da madencilik topluluğuna yakışır bir şekilde açılmış idi. Ancak lokal işletmecisi ile olan sorunlar nedeniyle lokal bir süre kapatılmış ve yeni bir organizasyonla tekrar üyelerin hizmetine sunulmuştur. Bundan önceki bültenlerimizde de yer aldığı gibi lokal 5 bölümden oluşmaktadır. Bir yemek salonu ve amerikan bar, bir oturma salonu ve TV, video grubunun bulunduğu bölüm, oyun salonu, seminer ve toplantı odasının yer aldığı lokalimiz gerek Ankara ve gerekse de Ankara dışından gelecek meslektaşlarımızın yararlanacakları, görüş alışverişlerinin yapılacağı bir mekan olup yaşaması tüm üyelerimizin gerekli ilgi ve desteğiyle olacaktır.

Dünya Madenciler Günü Odamız Öncülüğünde Yurt Düzeyinde Kutlandı...

Dünya Madenciler Günü bir başka deyişle Ma-

denciler Bayramı Odamız öncülüğünde ve çatısı altında yurt düzeyinde kutlandı. Romantik bir öyküye dayandırılan, dünyada ve ülkemizde madencilik uğraşına girenler tarafından o yılın zorlu çalışma koşullarını unutmak istemesine kutlanan bir gündür Madenciler Bayramı. Ve bu günde başta Maden Mühendisleri olmak üzere Madencilik sektörü çalışanları düzenlenen gece ve günlerde biraraya gelerek insan yaşamında önemli bir yer tutan doğal kaynakların aranmasından, üretilmesine, son ürünün eldesinden - pazarlanmasına değin her türlü yorgunluğu ile dopdolu bir yılın mutluluğunu paylaşırlar.

Doğanın zor koşullarına karşı mücadele eden, kendine özgü bir yaşam biçimi taşıyan, duyarlı olan ve toplumun diğer kesimleri ile sıcak ilişkilerini sürdüren madencilik topluluğunun, kurumları ve bireyleri, bu yılda Aralık ayının ilk iki haftası içinde Ankara, İstanbul, Zonguldak, İzmir, Erzurum, Muğla, Tunçbilek, Soma Eskişehir vb. yerlerde bir araya gelerek, kökleşen birlik ve dayanışmalarının simgesi olan Madenciler Bayramını Odamız öncülüğünde kutladılar.

Yine bu yıldan başlamak üzere Madenciler Bayramının kutlandığı Aralık ayının ilk haftası Maden Mühendisleri Odamız, Yurt Madenciliğini Geliştirme Vakfı ve Türkiye Madenciler Derneği Yönetim Kurullarının almış olduğu ortak kararlarla "MADENCİLİK HAFTASI" olarak ilan edilmiştir. Bu hafta içerisinde çeşitli panel, söyleşi, tiyatro, gece vb. gibi çeşitli bilimsel ve sosyal etkinliklerin yapıldığı bir hafta olmuştur. Bu bir başlangıçtır. Bundan sonraki yıllarda bu etkinliklerin çok daha genişletilmesi yönünde ortak kararlar alınmıştır. Dileğimiz bu günün her geçen yıl dahada yaygınlaşarak bizzat doğa ile uğraş verenlerce kutlanmasıdır. Bu tür etkinlikler ve yaygınlaşma bu günün anlam ve önemini daha da artıracaktır.

Yine bu yılda Odamız tarafından düzenlenen gecelerde meslekte 40,50 ve 60 yıllarını dolduran Odamız üyelerine, sektöre hizmet veren madenci ve madencilik kuruluşlarına onur ve hizmet belgeleri verilmiş, bu gün nedeniyle yayımlanan ve sektörde bir rehber niteliğini alan Madenciler Bayramı Bülteninde onur üyelerimiz sektöre tanıtılmıştır.

Bizler burada bir kez daha ulusal madenciliğimize hizmet verenleri kutluyor ve bu kutlamaların tüm üretim birimleri ve üniversitelerimizde de bir ilişki ağı içinde çeşitli etkinliklerle kutlanmasını diliyoruz.

ULUSLARARASI MADENCİLİK HABERLERİ¹ *'

ABD

• Sonora Gold Corp, California'nın üçüncü büyük altın madeni olan, Tuolumne ilindeki Jamestown sahasından 1988'de 3.017 kg Au üretti. Anılan üretim, ortalama % 78 verimle, 1,8 g/t Au tenörlü 2,1 M ton cevherin işlenmesiyle gerçekleşti. Ortalama işletme giderlerinin 9.39 \$/g olduğunu beyan eden firma, eyalette işletmeye aldığı ilk Au madeni olan Harvard sahasında da halen 2 g/t tenörlü 8,1 M ton görünür ve muhtemel rezerv kaldığını açıkladı. Her iki yataktaki geometrinin de henüz tamamen belirlenmediği ve gelecekteki yeraltı çalışmalarına geçebilmek için, mineralizasyonun potansiyel derinlik uzanımının araştırılacağı bildiriliyor.

• Metallgesellschaft AG'nin bir alt kuruluşu olan Metali Mining Corp., Michigan gölünün üst yarımadasında bulunan White Pine bakır madenin Copper Range Co. uhdesindeki işletme imtiyazının tamamını devir aldı. White Pine madeninde 1988'de 46.000 ton katodik Cu ve 31,1 ton Ag üretilmişti. Yatakta halen % 1,08 Cu tenörlü 188 M ton görünür rezerv bulunduğu ve ayrıca, mücavir sahalardaki ortalama % 1,49 Cu tenörlü 20 M tonluk rezervlerin de imtiyazı devreden firmaya ait olduğu açıklanıyor.

• Echo Bay Mines, Nevada eyaletinin Mc Coy/ Cove sahalarından 1988'de 3,11 ton Au ve 21,77 ton Ag üretimi gerçekleştirdi. Birim işletme giderlerinin, izabe ve rafınasyon harcamaları da dahil olmak üzere, 7.39 \$/g olduğunu beyan eden firma; her iki yatağın derinlik uzanımının da henüz belirlenmemiş olduğunu ve geçen yıl sonu itibariyle 1,8 g/t Au ve 77,8 g/t Ag tenörlü 56,4 M ton toplam rezerv bulunduğunu açıkladı. Yatağın halen bilinen ömrü olan 14 yılın, mineralizasyon derinliğinin tahkiki amacıyla yapılacak sondaj sonuçlarına göre, daha da uzayabileceği tahmin ediliyor.

• Gwalia International, South Carolina eyaletindeki Barite Hill altın sahasını, BP Minerals'dan devir alarak, 1989 sonunda 530-560 kg/yıllık kapasiteyle işletmeye alacağını açıkladı. Ortalama 1,58 g/t Au ve 6,2 g/t Ag tenörlü 1,14 M ton rezerv bulunan sahadan çıkartılan cevher üzerinde yapılan metalurjik testler, yığılma üç işlemiyle % 80 ve % 60'lık verimlerle Au ve Ag'ün çözeltiye alındığını ortaya koydu. Sahada kurulacak açık işletme-yığılma liç tesisinin

0,4-0,5 M tvö. ton/yıllık kapasiteyle çalıştırılacağı açıklanıyor.

• Bold International Gold, South Dakota eyaletindeki Richmond Hill altın sahasında 1.337 kg/yıllık proje kapasitesiyle üretim yapılacak olan açık işletme-yığılma liç tesisini işletmeye aldı. Richmond Hill ocağından yapılacak üretimin; dünyanın çeşitli yerlerinde 11 altın madeni bulunan firmanın -- Kanada'nın Ontario eyaletindeki Golden Patricia madenin üretimleriyle birlikte - 10.667 kg'lık mevcut toplam yıllık kapasitesini 24.880 kg'a çıkartacağı bildiriliyor.

AVUSTRALYA

• South Wales eyaletinde kömür madenciliğiyle uğraşan firmalar, ocaklar ile yükleme limanları arasındaki demiryolu navlunlarının aşırı artışı nedeniyle, ülkenin DDY kurumu aleyhinde tazminat davası açtılar. Anılan firmaların ocaklarından çıkartılan kömür, Japonya'ya ihraç edilerek, ekonomiyeye 230 M \$ tutarında döviz girdisi sağlıyor.

• Ülkenin madenlerinden üretilen altının ihracıyla sağlanan hasılatın, 1,64 milyar \$'a tırmanarak, değer bazında toplam ihracatın üçüncü sırasına oturduğu ve miktar olarak da 104 tona ulaştığı bildiriliyor.

• Golconda Minerals, Western Australia eyaletinin Laverton ilinin 70 km kuzeyinde bulunan Duketon altın sahasında, 5,4 M \$'a mai olacak bir işleme tesisinin inşaatını başlattı. Ortalama 4,4 g/t Au tenörlü 1,3 M ton rezervi bulunan sahanın açık işletmeyle çalıştırılacağı ve 0,2 M ton/yıl kapasiteyle cevher çıkartılarak, yılda 746 kg Au üretileceği açıklanıyor.

• Sandhurst Mining, Western Australia eyaletindeki Kalgoorlie altın havzasında bulunan Trafalgar yatağındaki latent tipi cevherin işletilebilir rezervlerinin, 0,93 g/t Au ortalama tenörü üzerinden 2,2 M tona çıktığını açıkladı. En yüksek kottaki örtü kalınlığı 3 m olan madende, işletme ve liç faaliyetleri başlatıldı. Halen deneme safhasında bulunan işleme tesislerinden 11 kg Au üretildiği bildiriliyor.

• Australian Consolidated Minerals ile Placer Pacific ortaklığında gerçekleştirilen yatırımın sonucunda, Western Australia eyaletinin Perth ilinin 680 km kuzeydoğusundaki Big Bell sahasından çıkartılan cevherden elde edilen ilk

altın külçesi Şubat'ta döküldü. Yataktaki işletilebilir rezervlerin 3,26 g/t Au ortalama tenörlü 19,77 M ton olduğu bildiriliyor ve 2,8M ton/yıl kapasiteyle cevher işleyecek olan tesisin, ilk altı yıllık açık işletme döneminde, toplam 29.856 kg Au üretme&ekleniyor.

BREZİLYA

- Shell tekelinin yerel bir alt kuruluğu olan Shell 3razil SA; Brezilya mülkiyetinde veya kontroiunda olmayan şirketlerin madencilikle uğraşmalarını kısıtlayan yeni anayasa değişikliği nedeniyle, Ba-hia eyaletindeki Ibiajara altın madenini satışa çıkardı. Anılan anayasa değişikliğinin tek muafiyeti halihazırda madencilikle uğraşan yabancı şirketlerin faaliyetlerini kapsıyor ve bunların müktesep haklarına dokunmuyor. Brezilya; dünya demir cevheri çıkartımında birinci, kalay üretiminde ikinci ve altın üretiminde de altıncı sırada yer alıyor.

BURKINA FASSO

- Soc. de Recherche et d'Exploitation Minière du Burkina, 1389'öa Poura sahasından 2.600 kg Au ve 350 kg Ag üretilmesini hedeflediğini açıkladı.

ENDONEZYA

- Acorn Securities ile BP Minerals, Kalimantan'ın güneydoğusunda bulunan bir elmas sahasıyla ilgili arama projesinin sürdürülmesi doğrultusunda mutabakata vardılar. Karotlu sondajlarla numune alınması ile zenginleştirme, ve dizayn etütlerinin yapılması için 6 M \$ daha yatırım gerektiren proje; elmas içerikli çakıl rezervlerinin, en azından 10 yıllık bir işletme ömrünü sürdüreceği düzeyde görünürleştirilmesini ve finansman için cazip hale getirilmesini hedefliyor. Görünür rezervlerin şu andaki miktarının, 20,6 mg/m³ tenor üzerinden, 2,7 M m³ civarında olduğu açıklanıyor.

HİNDİSTAN

- Ülkedeki kükürt içeriği düşük bir kömür yatağına entegre olarak devreye girmek üzere; Almanya'nın Saar havzasındaki Bexbach kentinde kurulu olan ve geçen yıl devre dışı bırakılan 30 yaşındaki iki termik santral ünitesi, bir Hint firmasının satın alındı. Entegre işletmenin en çok üç yıl içinde bitirileceği ve emekli iki ünitenin şimdiye kadar 14,5 Mt kömür yakıp 28,7 TW. saat enerji üretmiş olduğu bildiriliyor.

- Orissa eyaletindeki bazı kromit yataklarının üzerinde bulunan lateritik örtünün içerdiği nikel ve kobaltın kurtarılabilmesi için bir proses geliştirildiği açıklandı. Eyaletin Sukinda bölgesindeki Kansa sahasında bulunan lateritik cevherin ortalama % 1 Ni ve % 0,03 Co tenörlü olduğu ve işletme projesinin eğitim ve makina-donatım satın alımı aşamalarının gerçekleştirilmesi için, F.Almanya'nın 1,5 M \$'lık bir kredi açmayı teklif ettiği bildirildi. Ayrıca, Rajasthan

eyaletinin Udaipur bölgesindeki Debari sahasında da Hindustan Zinc Ltd.'ce bir kobalt izabe tesisi kurulduğu ve bu tesiste, sahadan çıkartılmakta olan Pb-Zn cevherinden yılda 25-30 ton Co kurtarılacağı açıklanıyor,

İRLANDA

- Conroy Petroleum and Natural Resources, Kilkenny ilinin Galmoy sahasında ortalama % 10,9 Zn ve % 1 Pb tenörlü 6,7 M ton işletilebilir rezerv bulunduğunu ve madenin 0,55 M ton/yıllık bir kapasiteyle 12 yıl boyunca işletileceğini açıkladı. Yatağın konumunun açık işletmeye elverişli olmasına rağmen; firmanın, çevre sorunlarından kaynaklanacak külfetler nedeniyle, yeraltı işletmesini tercih ettiği ve bir desandre sürülerek oda-öpuk yöntemiyle çıkartılacak cevherin besleneceği zenginleştirme tesislerinde, yılda 60.000 ton konsantre üretileceği bildiriliyor. Galmoy ocağı; işletmeye alındığında, Avrupa'nın en büyük, dünyanın da altıncı Zn konsantresi üreticisi olacak.

KANADA

- Westray Coal. Nova Scotia eyaletinin Halifax ilinin 140 km kadar kuzeydoğusunda bulunan Stellarton kömür yatağını, 100 M \$'lık bir yatırıma giderek işletmeye alacağını açıkladı. Yatakta, kalınlığı 2,5-8,5 m arasında değişen ve kükürt içeriği düşük olan 54 M ton rezervli bir tek yatay damar bulunuyor. Bir çift desandre sürülmesiyle başlatılacak ana hazırlık işlerinden sonra işletmeye geçildiğinde; 1 M ton/yıl kapasiteyle çıkartılacak kömür, yıkanarak, 150 MW'lık bir termik santrale sevkedilecek. Ana hazırlık yatırımlarının, kısmen, devlet kredisıyla finanse edileceği bildiriliyor.

- Inco, Sudbury'de bulunan izabe kompleksinin çevreye yaydığı SO2 miktarını düşürebilmek için, gelecek beş yıl içinde 425 M \$ harcayacağını Ontario eyalet yönetimine bildirdi. Gaz intişarını % 60 oranında düşürerek, 1994'de 265.000 ton/yıl SO2 düzeyine indirmeyi hedefleyen proje kapsamında; mat fırınlarının yenilenmesi, yeni H2SO4 ve O2 tesislerinin devreye alınması ile diğer tadilatlar bulunuyor. Geçen yıl, çeşitli formlarda 224.500 ton Ni, 116.000 ton Cu, 11.613 kg Pt Grubu Metalleri, 48,8 ton Ag ve 1.583 ton Co sevkiyatında bulunan firmanın 735 M \$ kazandığı açıklanıyor.

- Hudson Bay Mining and Smelting, Manitoba eyaletinin kuzeyinde bulunduğu iki yeni Cu-Zn madenini işletmeye alacağını açıkladı. Tam kapasitede çalıştıkları zaman; Chisel Lake Crown Pillar işletmesinden yılda 13.500 ton Zn ve 2.000 ton Cu, Callinan işletmesinden de 8.000 ton Zn ve 3.000 ton Cu üretilecek.

- Placer Dome, Ontario eyaletinin kuzeydoğusundaki Dona Lake sahasından ürettiği ilk altın külçesini Şubat'ta döktü. Yeraltı yöntemleriyle işletilen ocağın hazırlık yatırımları için 43 M \$ harcadığı, günde 550 ton cevher çıkartıldığı ve işletmenin ilk 5 yılında, 7.23 \$/g'lık birim

işletme giderleriyle, yılda 1.244 kg Au üretileceği bildiriliyor.

- Teck Corp., British Columbia eyaletindeki Afton madeninin 10 km kadar güneydoğusunda bulunan Ajax Cu-Au yatağını işletileceğini açıkladı. Açık işletmeyle çıkartılacak olan cevherin, Afton'da kurulu olan zenginleştirme tesislerine sevk edilmesi kararlaştırıldı. % 0,46 Cu ve 0,3 g/t Au tenörlü 27,2 M ton rezerv bulunan yataktan, günde 11.000 ton cevher çıkartılması ve bu hedefe ulaşılması için de 12 M \$ yatırım yapılması tasarlanıyor.

- Tantalum Mining Corp. of Canada (Tanco), piyasa koşullarının zoruyla altı yıldan beri faaliyeti durdurduğu Bernic Lake tantalit [(Fe,Mn) O. (Ta,Nb)₂ O₅] madeninde yeniden işletmeye başladı. Manitoba eyaletinin Winnipeg kentinin 180 km kadar kuzeydoğusunda bulunan bir pegmatit yatağında açılan Bernic Lake ocağı, ilk olarak 1930'da Li mineralleri için işletmeye alınmıştı. 60'lı yıllardaki Ta talebinin gelişmesiyle birlikte maden işletmesi de, bu metalin kazanımına dönük olarak, 1967'de yeniden başlatılmış ve 1974-82 döneminde yılda 160 ton Ta₂O₅ içerikli cevher çıkartımı gerçekleştirilmişti. Yeni işletmenin 8 yıl sürdürülmesi ve yılda 110 ton Ta₂O₅ eşdeğerli konsantrite üretilmesi bekleniyor.

KOSTARİKA

- Rich Coast Sulphur, Gongara yatağından yılda 127.000 ton kükürt çıkartmak için işletmeye başlayacağını açıkladı. Bu kapasiteyle yapılacak üretime mevcut rezervlerin ancak 5-6 yıl dayanacağı ve o nedenle de aramaların sürdürüleceği açıklanıyor.

KÜBA

- 1988'in ilk çeyreğinde, ülkede 10.433 ton nikel üretimi gerçekleştirilerek, 1987'nin aynı dönemine göre % 22'lik bir artış kaydedildiği açıklandı. Anılan oranın, Sovyet işbirliğiyle ülkenin Ni üretimini arttırma gayretlerinin bir yansıması olduğu; bununla birlikte, plan hedeflerinin ardında kalındığı ve 1987'deki toplam Ni üretiminin 18.600 ton olarak gerçekleştiği bildiriliyor.

MACARİSTAN

- 1987de 22 M ton olarak gerçekleşen kömür çıkartımının, 1988'de 20,9 M tona düştüğü açıklandı. 70.000 işçinin istihdam edildiği kömür madenciliğinde faaliyetin, derin ocaklardan açık linyit işletmelerine doğru kaydırılacağı ve 4 milyar ton rezervi bulunan Macaristan'da; kaynakların, 22-24 M ton/yıllık bir tüketim hızına 180 yıl dayanacağı bildiriliyor. Sekiz kömür işletmesi bulunan ülkede; üretilen enerjinin % 31'i kömürden, % 30'u hidrokarbonlardan ve gerisi de nükleer yakıtlardan sağlanıyor.

MALİ

- Ülkenin güneyindeki Syama köyü yakınlarında bulu-

nan bir altın madeninin işletilmesi için, devlet ile BHP-Utah International arasında antlaşmaya varıldı. Gereken yatırım tutarının 30 M \$ olduğu, yataktaki oksit tipi cevherin, 2.000 ton/gün kapasiteli bir açık işletmeyle çıkartılacağı ve 1990 ortalarında 2.177 kg/yıl kapasiteyle üretime geçilebileceği tasarlanıyor. Altın madenciliği tarihinin 4-5 yüzyıl öncesine kadar dayandığı bilinen sahada; 3 g/t Au tenörlü 2 M ton, açık işletmeye elverişli, oksit tipte cevher ile ayrıca, yeraltı yöntemleriyle işletilebilecek 5-7 M ton daha zengin süüfürlü cevher bulunduğu bildiriliyor.

SSCB

- Donetsk Taşkömürü Havzası (Donbas)'ndaki kömür çıkartımının sürdürülmesi konusundaki tartışmalar, son zamanlarda kamuoyunun gündeminde önemli bir yer işgal ediyor. Anılan tartışmalar; 200 M tonluk mevcut çıkartımın 160 M tona düşürülmesi yada işletmenin daha derinlerdeki ince damarlara kaydırılması alternatiflerinden birinin tercihi doğrultusunda gelişiyor. Çalışma koşulları son derece tehlikeli olan Donbas havzasının, toplam ülke kömür çıkartımının 1/3'ini karşıladığı ve Donbas kömürünün Kuznetsk Taşkömürü Havzası (Kuzbas)'nın kömüründen daha pahalıya mal olduğu; ancak, Kuzbas kömürünün ülkenin Avrupa kesimine nakledilmesinin de 25 \$/ton'a mal olduğu ve o zaman da her iki havza kömürlerinin CİF bazda başa baş geldiği açıklanıyor. Son derece kalifiye ve çok sayıda maden işçisinin istihdam edildiği Donbas'taki taşkömürü rezervlerinin 18 milyar ton dolayında bulunduğu ve bunun 10 milyar tonluk bir kesiminin de koklaşabilir nitelikli olduğu biliniyor. Ayrıca, Krasnoyarsk ili yakınlarında bulunan Kansk-Ahinsk Taşkömürü Havzası'ndaki çalışma koşullarının Donbas'a göre daha elverişli olduğu ve burada bulunan rezervlerin, mevcut işletme hızıyla, ancak 1.000 yılda tükenebileceği bildiriliyor.

SUUDİ ARABİSTAN

- Ülkenin Maden Bakanlığı ile Bureau Recherche Geologiques et Minières (BRGM), altın yataklarının belirlenmesi konusunda 1987'de imzaladıkları sözleşmeyi 4 yıl daha uzattılar. El Hacal projesi ile ilgili olarak sürdürülen çalışmaların sonucunda, geçen Aralık'ta ilk dore külçesinin (% 65 Au ve % 35 Ag içerikli) dökülmesi gerçekleşti. 1985'te bulunan el Hacal sahasında kurulan bir pilot işletmede yürütülen çalışmalar, yatağın işletilebilirliğini araştırmak için sürdürülmekteydi.

TAYLAND

- BM'in bir alt kuruluşu ile devlet arasında sağlanan işbirliğiyle, Tayland Körfezi'nin doğu karasularında bulunan Rayong sahasında yakut ve safir gibi değerli taşlar ile Ti, Zr ve Au gibi diğer minerallerle ilgili deniz dibi araştırmalarına başlandı.

(*) Bu bölümde verilen dış haberler International Mining Dergisi'nin 1989 Nisan sayısından derlenmiştir.

PİYASA HABERLERİ

Aşağıdaki sütunlarda verilen metal, ferroafayaj, cevher, konsantre ve endüstriyel mineral fiyatları, sadece iç ve dış ticaretimi-ze konu olan kalemler ile hammaddeleri ülkemizden sağlanan metallere özgüdür. Dış fiyatlarla ilgili veriler, Engineering and Mining Journal'ın son sayısından aktarılmıştır. Ağırlık birimlerinin tamamı, aksi belirtilmediği sürece, DİŞ FİYATLAR İÇİN METRİK TON, İÇ FİYATLAR İÇİN DE KİLOGRAM cinsinden verilmiştir. Limanı belirtilmeyen CIF teslimatın boşaltma limanları, Avrupa'daki belli başlı ticaret limanlarıdır. Limanı belirtilmeyen FOB teslimatın yükleme limanları, anılan sahildeki belli başlı ticaret limanlarıdır. Büyük harflerle yazılı ülke, firma ve kurum adları malın orijinini belirtmektedir. ETİBANK'ın \$ ve DM bazında verilen iç satış fiyatlarının, karşılığı Merkez Bankası döviz satış kuru üzerindedir. (KDV hariç) Endüstriyel minerallerin fiyatları kalite, kaynak, miktar ve diğer satınalma koşullarına göre, geniş aralıklar içinde, değişmektedir. Değişim aralığının çok geniş olduğu kalemlerde, fiyatların hangi özelliklere göre değişim gösterdiği açıklamalarda belirtilmiştir. Teslimat ve orijinleri belirtilme-miş olan yurtiçi endüstriyel mineral fiyatları, Doğa Madencilik A.Ş'nin Kartal teslimi perakende satış fiyatlarıdır.

METAL FİYATLARI					
Altın		Kobalt		\$/kg	7.30-7.50
LMB, 24 Ayar, \$/tr oz (22/12/89)	413.75	AFRIMET, % 99, FOB NewYork, \$/lb		İMB, TL.	-
KKB, 24 Ayar, TL/g (22/12/89)	31.100.-	Katodik Levheiar	7.40-7.70	Ferrosilis	
Alüminyum		Pudra		ETİBANK, FOT Antalya, \$	1.100-1.155.-
LMB, % 99,5, C/lb	74.60	Çok ince pudra		İMB, TL.	-
COMEX, % 99,7, c/lb	78.-	Krom		Ferrotitan	
ETİBANK, %99.00.-99,65		NMB, elektrolitik, standart, \$/lb	1.74-1.81	% 70'lik, kg Ti içeriği olarak,	
FOT	4.400	Kurşun		CIF, \$/kg	6.30-6.60
Seydişehir, TL.	-4.800	NMB, ABD ve KANADA, c/lb	38-40	1MB, TL.	
Antimuan		LMB \$	793.-	Ferrovandiyum	
LMB, Regulus, c/lb	77-83	ETAŞ, % 99,97, TL.	2.200.-	% 70-80, kg V içeriği olarak,	
1MB, Regulus, perakende, TL.	9.000.-	Magnezyum		CIF, \$/kg	11 80-12.50
Bakır		NMB, 5 tonluk partiler, \$/lb	1.63	Ferrorolfram	
LMB, Katodik Levhalar, c/lb	122-124	Manganez		% 80-85, kg W içeriği olarak,	
ETİBANK, blister, TL.	5.900-	NMB, Elektrolitik, % 99,9, ülb	91-95	CIF, \$/kg	5.10-5.15
KBI, blister, TL.	5.900.-	Molibden		METALİK CEVHER ve KONSANTRE FİYATLARI	
Bizmut		İNGİLTERE, pudra, tane boyuna göre,		Alüminyum	
NMB, 1 tonluk partiler, % 99, 99,		e/kg	-	Kalsine alumina, % 98-99 Al ₂ O ₃ ,	
\$/lb	4.20-4.60	Nikel		20 tonluk partiler, İngiltere teslimi £	230-285
1MB, perakende, TL.	75.000.-	NMB, \$/lb	3.96-4.22	Boksit, refrakter kalite. CIF, \$	160-162
Civa		İMB, perakende, TL.	-	ETİBANK, Alumina, min % 98,5 Al ₂ O ₃	
NMB, % 99,9 \$/şişe	240-260	Paladyum		dökme veya ambalajlı.	
ETİBANK, <%, 99,99'luk,		NMB (89 Aralık), \$/troz	140.-	FOT Seydişehir, \$	180.-
FOTHaliköy\$/şişe	500.-	Platin		Antimuan	
Çinko		NMB (89 Aralık), \$/troz	500.-	% 60 Sb, sülfürlü konsantre, CIF,	
AVRUPA Üreticileri, \$	1.493-1.546	Volfram		\$/ünite	16-18
ÇINKUR, katodik külçeler,		İNGİLTERE, % 99,5, pudra, C/kg	-	% 60 Sb, parça, CIF, \$/ünite	17-19
% 99,95, TL.	4.810.-	FERROALYAJ FİYATLARI		Çinko	
ETAŞ katodik külçeler,		Ferrokrom		% 52-55 Zn, sülfürlü konsantre,	
% 99,99, TL.	5.500.-	% 60-65'lik, lb Cr içeriği olarak,		kuru bazda, CIF, \$	780-825
Gümüş		NMB, Cib		İŞ:\$	210-220
LMB, % 99,9 (3 ayın ortalaması) \$/tr oz	-	ETİBANK, % 60-65, YK,		Demir	
LMB, % 99,9 (22.12.89), \$/tr oz	5.50.-	FOT Antalya, \$	1.200.-	min % 52 Fe, Mn ve empürite	
KKB, % 99,9 (22.12.89), TL/g	560.-	ETİBANK, % 68-72, DK,		içerikleri ile diğer mukavele hükümlerine	
ETİBANK, % 99,9 (22.12.89), TL/g	615.-	FOT Antalya, \$	1.800.-	göre değişken, ERDEMİR AŞ ve TDÇİ	
Kadmiyum		Ferromangan		Kurumu'nun iç satınalma fiyatları,	
NMB, 1 tonluk partiler, \$/lb	5.50.-	OK, lb Mn içeriği olarak,		FOW ocağa en yakın istasyon, TL.	15-25
ÇINKUR, % 99,95'lik katodik		NMB, Cib	67-68	% 65 Fe Brezilya cevheri, CIF	
çubuklar TL.	34.000.-	1MB, DK.TL.	6.800.-	İskenderun veya Ereğli, \$	28-32
İMB, % 99,95'lik katodik çubuklar TL.	95.000.-	İMB.-YK.TL.	3.800.-	Krom	
Kalay		Ferromolibden		•ARNAVUTLUK, sert parça, min % 42	
MALEZYA, spot, Kuala Lumpur, Rg/kg	21.79	% 65-70, kg Mo içeriği olarak CIF,		FOB, \$	70-80
NMB, antrepo teslimi, \$/lb	3.01			konsantre, % 51, FOB, \$	100-110
SSCB, çubuklar, İMB, perakende, TL.	-			G.AFRİKA, tozlu, % 40, FOB, \$	55-65
				SSCB, parça, min % 36; FOB, \$	75-95

MADENCİLİK BÜLTENİ 22

FİLİPİNLER, refrakter konsantrelere FOB,\$	-
TÜRKİYE, % Cr ₂ O ₃ içeriklerine göre FOB akdeniz \$, pa'ça	
06	85-90
38	105-110
40	120-125
42	135-140
44	155-165
46	170-180
43	190-200
+ 48 cevherin fiyatları pazarlığa ve pirim uygulamalarına göre değişmektedir.	
Refrakter cevherler	250-600
Konsantre, % 48	150-160
Kurşun	
% 70-80 Pb şüffürlü konsantrelere, kuru bazda, CIF, \$	245-280
İŞ:\$	130-140
Manğanez	
% 48-50 Mn, P: max % 0,1 CIF, \$/ünite	3.30-3.50
Molibden	
Konsantredeki lb Mo içeriği olarak, CIF, \$/lb	2.40-2.60
Volfram	
Konsantredeki ünite WO ₃ olarak, CIF, \$/Qnite	
min % 65 Volframit konsantreleri	44-60
min % 70 Şelit konsantreleri	58-71

ENDÜSTRİYEL MİNERAL FİYATLARI

ASBEST	
KANADA Krizotil, lif boylarına göre değişen, FOW Quebec Ocakları, C\$	200-2.500
Barit	
ABD, dökme, öğütülmüş, API, FOB Meksika Körfezi, \$	70-85
FAS, tuvönan, OCMA, FOB Marakeş, \$	30-40
ETİBANK, tuvönan, OCMA veya API, min % 92 BaSO ₃ , FOT Ocakbaşı, \$	21.-
ETİBANK, Öğütülmüş FOT Beyşehir, \$	53.-
Bentonit	
ABD, ambalajlı, API, FOW, Wyoming, \$/st	34-37
Öğütülmüş, ambalajlı, TL.	355.-
Bor Minarelleri, ETİBANK, tuvönan, FOT Ocakbaşı, \$	
Kolemanit, B ₂ O ₃ ve As içeriklerine göre değişken	175-425-
Uleksit,%36-38 B0O3	54-212-
Tinkal, % 32-34 BoT),	232.-
Bor Türevleri, ETİBANK, ambalajlı, Ex Bandırma ve Kırka, DM	
Boraks Dekahidrat, granüle	770-860.-
Boraks Pentahidrat	980.-
Boraks Anhidr	—
Sodyum Perborat	900.-
BorikAsit	1.570-1.660.-
Diyatomit	
ABD, filtre kalitesi, kalsine, CIF, £	315-330
ŞEKER FAB. A.Ş., filtre kalitesi, kalsine Ankara teslimi, perakende, ambalajlı, TL.	1.500.-
Diyasportt	
ETİBANK, min % 55 AUO, tuvönan, FOB Güllük, \$	
Feldspat	
ABD Öğütülmüş, K?O içeriklerine göre değişken, dökme, FOB Kuzey Atlantik,	

\$/st	32-65
Seramik kaüesi KpO içeriklerine göre değişken, öğütülmüş, ambalajlı, TL.	240-415
Flint Tası	
Kal si ne, CİF, E	55-75
Öğütülmüş, ambalajlı, TL.	300.-
Flüorit	
MEKSİKA, FOB Tampico, \$	
Metallurjik kalite	80-90
Asit kalitesi	130-135
Fosfat	
FAS, % 75-77 BPL, FAS Kazablanka, \$	48.50
TUNUS, % 65-68 BPL, FAS Sfax,	32~8
ETİBANK, Gübre Fab.'nda teslim % 66 BPL, \$	38-3Ü
Grafit	
Pul boylan 'le sabit C içeriklerine göre değişken, CIF, \$	540-1.500
Kristalen	325-1.300
Pudra	220-440
Amorf pudra	
Kaolen	
Ham, TL.	
Öğütülmüş, ambalajlı, TL.	260~
Süzülmüş, TL	505-695
Kil	
Ham, TL.	—
Süzülmüş, TL.	—
Kuarsit	
Tuvönan, seramik kalitesi, FOT Ocakbaşı, TL.	35-40
Öğütülmüş, ambalajlı, seramik kalitesi TL.	200-225
Kükürt	
KANADA, FOB Vancouver, \$	95-110
ETİBANK, FOT Keçiborlu, \$	210-265.-
Manyezit	
YUNANİSTAN, tuvönan, CİF, £	55-60
TÜRKİYE, FOB Marmara ve Ege, \$	
% 46 MgO, tuvönan Kalsine, MgO ve empürte içerikleri ile kullanım alanlarına göre değişken	140-300
Tam kavrulmuş	200-280
Mika	
HİNDİSTAN, kuru öğütülmüş, CİF Anver, £	120-210
Tuvönan, CİF, £	95-110
Perlit	
Ham, granüle, dökme, CİF, £	40-45
ETİBANK, granüle, dj5kme, FOT Cumaovası \$/m ³	27-36.-

Pirit	
ETİBANK. konsantre, dökme, % 46 S Gübre Fab.'nda teslim, \$	39-
Sodyum Sülfat	
ALKİM A.3., İzmir teslimi, TL	
Kristalize	85-
Anhidr	260.
Sölestin	
TÜRKİYE, min % 95 SrSO ₄ lık, FOB İskenderun, \$	86-104
Talk	
İTALYA, kozmetik kalite, CİF, £	175.-
Kozmetik kalite, ambalajlı, TL.	—
Zımpara	
Tane boylarına göre değişken, CİF.£	150-250
ETİBANK, tuvönan, FOT Milas, \$	40.-

KISAL

LMB	Londra Metal Borsası
NMB	New York Metal Borsası
İMB	İstanbul Metal Borsası
KKB	Kapalıçarşı Kıymetli Metaller Borsası
OK	Orta Karbonlu
DK	Düşük Karbonlu
YK	Yüksek karbonlu
İŞ	Geçici ihracat Mevzuatına tabi konsantre ve cevherler için. Fason İzabe İşçiliği'nin şarjı (Treatment Charge)
lb	Libre = 453,6 g
troz	troy ounce = 31,1 g
st	short ton = 907 kg
şişe	net 34,5 kg
BPL	Bone Phosphate Lime (= P ₂ O ₅ tenörü/0,45)
FOT	Free On Truck (Kamyon Üzerinde Teslim
FOW	: Free On Wagon (Vagon Üzerinde Teslim)
FOB	: Free On Boa.d (Borda'ya Teslim)
FAS	: Free Alongside Ship (Yükleme Limanında Teslim)
CIF	Cost, Insurance, Freight (Boşaltma Limanında Teslim)
Dövizler ve 22/12/89 Ticari Banka Kurları (TL.)	
\$	ABD Doları » 2.325.64
c	ABD Senti
£	İngiliz Sterlini = 3.749.86
g	Malezya Ringgit = 0,371 \$
C\$	Kanada Doları = 2.029.86
DM	Alman Markı = 1.342.83

MKE PATLAYICI MADDE FİYATLARI

MAMULÜN CINSİ	ÖLÇÜ	KURUMUN VE ANLAŞMALI SATICININ PER. SATIŞ FİYATI TLÇ)
Gom 2 a 1 Dinamit	Kg.	5.550-
Jelatir.it Dinamit	Kg-	4.800-
Gri Klorür 1 Dinamit	Kg	4.450.-
Kara Taş Barutu	Kg	14.000.-
Fitul	Mt.	450.-
8 Nolu Tahrip Kap.	Ad.	480.-
ELEKTRİKLİ KAPSÜLLER		
1,5 Mt. Elek. Kap. (Al)	Ad.	1.200.-
2,5 Mt. Elek. Kap. (Al)	Ad.	1.350.-
1,5 Mt. Elek. Kap. (Cu)	Ad.	1.400.-
2,5 Mt. Elek. Kap. (Cu)	Ad.	1.500.
Tavikli Kapsül (1,5 Mt)	Ad.	1.800.-
Tavikli Kapsül (2,5 Mt)	Ad.	2.050.-

(.) KDV Hariçtir.

YİTİRDİKLERİMİZ

Aramızdan ayrılan değerli meslektaşlarımızı
saygı ile anıyoruz

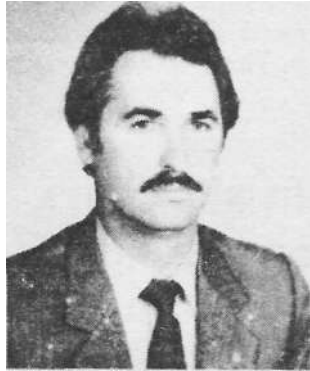
İSMAİL HAKKI EVİNSEL

1909'da Kayseri'de doğan İsmail Hakkı Evinsel, ülkemizde yetişen ilk maden mühendislerini eğiten kurum olan Zonguldak Yüksek Maden Mühendis Mektebi'nden 1930 yılında mezun oldu. Millileştirme dönemi öncesinde Havza'da işbaşı yapan üyemiz Kozlu ve Kandilli'de hizmet verdikten sonra son olarak görevde bulunduğu TEKEL Gn.Md. Tuz istihsal Şb. Md.'nden 1961 yılında emekliye ayrılmıştı. Gelecek Aralıkla 60 yıllık Onur Üyeliği'ni kutlayabilmemiz kısmet olmadan, 26.4.1989 günü aramızdan ayrıldı.

MUSTAFA KEMAL ÇAKIR

1921'de Yalvaç'da doğan Mustafa Kemal Çakır, Zonguldak Maden Teknik Okulu'ndan 1950 yılında mezun oldu. 1956 yılına kadar Havza'da hizmet veren üyemiz, ayrıca, Hirfanlı Barajı'nın inşaatında, Mersin Rafinesi'nde, ERDEMİR'de ve Keban Barajı'nın inşaatında çalıştıktan sonra 1975 yılında emekliye ayrılmış ve Türk Demir Döküm A.Ş. ile OTOSAN A.Ş.'nin teknik emniyet danışmanlığını sürdürmekteyken 26.10.1989 günü vefat etmiştir.

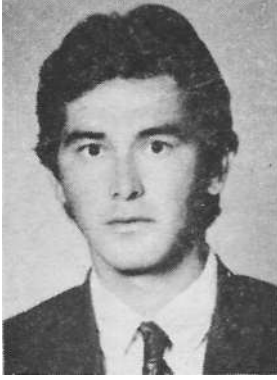
HÜSEYİN GÜVEN

1937 Şumnu Bulgaristan doğumlu Hüseyin Güven, 1962 yılında İTÜ'den mezun oldu. GLİ'nin Soma Bölgesi'nde kartiye mühendisi göreviyle işbaşı yaparak, meslek hayatına atıldı. 1990 yılının ilk aylarında geçirdiği trafik kazası sonucu aramızdan ayrıldı.

MUSTAFA ZÜHTÜ BADEMLİ

1337 doğumlu M.Zühtü Bademli, Zonguldak Maden Teknik Okulu'ndan 1955 yılında mezun oldu. Mezuniyetinden bu yana sürekli serbest mühendislik hizmetleri yürüten meslekdaşımız, Trakya'nın çeşitli ocaklarında müşavirlik yapıyor ve kendi linyit madenini de işletiyordu. Geçen yıl içinde aramızdan ayrıldı.

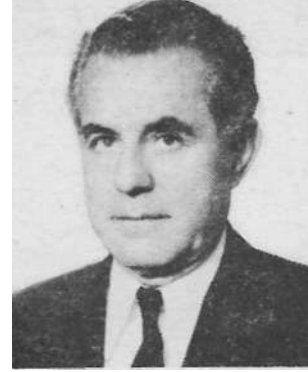

TAYFUN ÜNAL

1964 Kozan doğumlu Tayfun Ünal, Anadolu Üniv.'den 1989 yılında mezun oldu. Özel sektöre ait bir maden işletmesinde çalışırken, 31 Ocak 1990 tarihinde kuyudibinde ölçme yaptığı sırada, kafesin altında ezilerek feci şekilde can verdi. Henüz dokuz aylık mühendis iken iş kazası geçirerek aramızdan ayrıldı.

MUSTAFA ENVERİ NAİBOĞLU

1340 Erzincan doğumlu M.Enveri Naiboğlu, Zonguldak Maden Teknik Okulu'ndan 1953 yılında mezun oldu. Mezuniyetinden sonra sürekli olarak serbest mühendislik hizmetleri yürüten meslekdaşımız, geçen yıl içinde aramızdan ayrıldı.

RAUF ALPSOYLU

1905 İstanbul doğumlu Rauf Alpsoylu, ülkemizde eğitim gören ilk maden mühendislerini yetiştiren kurum olan Zonguldak Maden ve Sanayi Yüksek Mühendis Mektebi'nden 1931 yılında mezun oldu. Havzanın yabancı şirketlerin elinde olduğu dönemde Incirharmanı Ocağı'nda kartiye mühendisi olarak işbaşı yapan Onur Üyemiz, daha sonra Kılıçlar ve İhsaniye ocakların da çalıştı. 40'lı yılların başında, "füzyon" döneminin ardından, savaş yıllarının hertürlü yokluğu içinde binbir meşakkatle yürütülen ve bugünkü üretim düzeyine temel direk olan yoğun amenajman çalışmalarının üst kadrolarında görev yüklendi. 1950'de çeşitli merkez birimlerinde yöneticilik yaptığı EKİ'den ayrılarak atandığı GLİ de yöneticilikten sonra, 1956 yılında Maden Dairesi'nden emekli olan Onur Üyemiz, birinci emekliliğinin ardından üç yıl serbest mühendislikle uğraştı. Daha sonra TKİ Gn. Md. Mv. ve Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Müfettişliği gibi kamu hizmetlerini tekrar yürüterek, 1970'de yaş hadinden emekliye ayrıldı, ikinci emekliliğine rağmen meslekten kopmayarak, serbest çalışmalarını bir müddet sürdüren Onur Üyemiz, Oda organlarında da görev almıştı. 24 Şubat 1990 günü aramızdan ebediyen ayrıldı.

Yitirdiğimiz değerli üyelerimizin ailelerine,
Maden Mühendisleri Topluluğuna başsağlığı dileriz.

MADENCİLİK *Bülteni*

TMMOB Maden Mühendisleri Odası Adına
Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni: Alpaslan ERTÜRK
Yönetim Yeri: Selanik Cad. 19/3 Kızılay-ANKARA
Tlf: 125 1080-1175290

- * Ayda bir yayınlanır.
- * Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.
- * Yazılardaki görüş; ve düşünceler yazarlarına aittir. Odayı ve bülteni sorumlu kılmaz. Yazarlara ücret ödenmez.

Ofset Hazırlık: Denk Ajans, 231 71 74 (4 hat)
Baskı: Eroğlu Ofset

Sayın üyemiz,

Ayda bir yayınlanmakta okluğumuz "Madencilik Bülteni"nin düzenli ve nüei&li biçimde çıkarılması sizin etkin desteğiyle olasıdır.

İnceleme, araştırma, derleme, haber, yorum vb. ürünlerinizle gazetemizi desteklemeniz; bekliyoruz.

Katkılarınız bizlere yol gösterecek ve sektördeki tartışmaların doğru sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır.

Saygılarımızla.

Madencilik Bülteni